

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Trst, Ulica Martiri della Libertà
(Ul. Commerciale) 5/I. Tel. 28-770
Za Italijo: Gorica, P.zza Vittoria
18/II. Pošt. pred. (casella post.)
Trst 431. Pošt. č. r.: Trst, 11/6464
Poština plačana v gotovini

NOVI LIST

Povečana izdaja 60 lir
N A R O Č N I N A:
tromesečna lir 400 - polletna lir
750 - letna lir 1450 — za inozem-
stvo: tromesečna lir 700 - pol-
letna lir 1300 - letna lir 2600.
Oglasi po dogovoru
Spedizione in abb. postale I. gr.

ŠT. 345

TRST, ČETRTEK 30. MARCA 1961, GORICA

LET. X.

PRAZNIK KRŠČANSKEGA OPTIMIZMA

DOLINA PRI TRSTU

Foto Mario Magajna

Ustajenje — beseda, ki je v vseh jezikih polna vzvišenega, duhovnega pomena, a ki ni v nobenem jeziku hkrati tako polna poezije kot v slovenskem.

Ob tej besedi se nam prikažejo v duhu bele, čiste slovenske vasi: pomladni vetrič pihlja preko komaj ozelenelih polj in morda se blesti tu pa tam še bela lisa snega. Iz lin zvonikov vaških cerkva se razlega pritrkavanje. Po cesti skozi vas in po bližnjem polju se vije velikonočna procesija. Fantje v najlepših oblekah, dekleta vsa nova, krepki gospodarji in postavne gospodinje. Od konca vasi odmevajo možnarji in otroci še med procesijo stiskajo v rokah rdeče pirhe...

Današnja stvarnost je manj folklorno slikovita, manj praznična in slovesna na zunaj. Toda velikonočni praznik, praznik Vstajenja, ni nič izgubil na svojem pomenu. Ostal je praznik božjega Odrešenja, praznik človekovega duhovnega prebujenja in prerojenja.

Kot je Gospod vstal iz groba, celo v začudenje tistih, ki so verovali Vanj, tako naj vstane naš duh ob tem prazniku iz groba zakrknjenosti in brezupa. Ni važno, če se to zgodi ob pritrkavanju zvonov in pokanju možnarjev, ali v globoki tišini cerkve, v kateri je že zamrla zadnja molitev in zadnji odmev pesmi, ali celo v odmaknjenosti lastne sobe, za zaklenjenimi vrati. Važno je, da se zgodi in

da naš duh vstane z Gospodom vred iz mrzlih obokov grobnice.

Ne zakrknimo se v brezupu, ne dajmo se premagati od sovražstva, ne vdajmo se občutku nemoči nad našo lastno grešno naravo, nad lastno nemočjo in nad nemočjo našega naroda, ki je samo veliko občestvo, v katerega mi vsi projiciramo lastno osebnost in ji damo v njej možnost razmaha, edini naravni širši okvir, ki ga ima po božji volji človekova osebnost, da se razmahne in uveljavi.

Res je, da naše ljudstvo na teh tleh in mi vsi z njim že dolgo nosimo svoj križ, že vse predolgo traja njegov Veliki petek in vedno spet se najdejo taki, ki bi mu ga radi podaljšali in ki vpijejo »Smrt mu!« Tako so vpili nekdanj, pred več kot 1900 leti tudi Kristus, ko so ga bičali in mu naložili križ na rame. Videli so ga umreti in so se morda veselili: »Ni ga več. Mrtev je.« Toda On je vstal in jih s tem premagal in osramotil.

Umre samo, kar je gnilo in ostarelo. Zdrav duh in zdrav narod pa ne moreta umreti. Z zaupanjem v vstalega Kristusa in v življenje, z vero v dokončno vstajenje pravice in resnice bo duh vedno spet vstal iz groba, v katerega ga skušajo zapreti tisti, ki le sovražijo.

Zato si ohranimo zdravje in vedrino duha in doživeli bomo nekoč tud mi srečno Vstajenje.

POTRES V MESSINI

V petek so precej močni potresni sunki preplašili vse prebivalce ob Mesinski ožini. Dvainsvajset potresnih sunkov je najbolj prizadelo mesto Messina. Prebivalci so bežali na prosto, ker so se zbal, da se bodo ponovile grozote potresa ob božiču leta 1908. K sreči pa ni bilo tako hudo kot takrat. Porušilo se je le nekaj starih hiš, 30 poslopij pa je tako poškodovanih, da so se morali stanovalci izseliti. Dve osebi sta umrli, a zaradi strahu. Nekaj desetih ranjenih oseb so prepeljali v bolnišnice. Manjši potresni sunki se še ponavljajo.

Znano potresno opazovališče Bemandi je izdalo poročilo, da je ta potres v zvezi z novimi sončnimi erupcijami, ki so bile že prej natančno preračunane. Ker ni hujših napovedi, so se prebivalci že pomirili.

Zborovanje Južnotirolske ljudske stranke

V soboto je bil v Bocnu redni letni občini zbor Južnotirolske ljudske stranke. Predsednik dr. Silvius Magnago je v daljšem govoru orisal delo in napore stranke za obrambo pravic južnotirolske manjšine. Podpredsednik dr. Brugger pa je obrazložil stališče Južnotirolske ljudske stranke do prihodnjih avstrijsko-italijanskih razgovorov v Celovcu. Precej ostra razprava se je vnela, ko so pretresali besedilo končne resolucije. Nekateri zborovalci so namreč poudarjali, da mora stranka zahtevati, naj se manjšini prizna pravica samoodločbe. Z večino glasov pa je bila sprejeta zmernejša resolucija, v kateri je med drugim rečeno, da se stranka bori za takšno rešitev manjšinskega vprašanja, ki je v skladu z obstoječimi pogodbami. Zahteva pa za Južno Tirolsko široko samoupravo in ugotavlja, da Italija še ni opustila načrta, da bi etnično preplavila Južno Tirolsko. »S tem«, nadaljuje resolucija, »otežkoča Južnim Tirolcem, da bi ohranili lojalnost do države«. Če pa bodo spričo protievropskega zadržanja Italije propadli vsi napor za pravično ureditev južnotirolskega vprašanja, bo nastal nov položaj, zaključuje resolucija. Del italijanskega tiska vidi v tem dostavku prikrito grožnjo.

Pri volitvah v novo vodstvo so bili izvoljeni dosedanji predsednik in vsi štirje podpredsedniki.

Atentati

V ponedeljek proti zori sta dva silna poka zbudila iz spanja prebivalce v Bocnu in Meranu. Razpočile so se bombe, ki so jih neznanci postavili v kleti dveh stanovanj-

Blagoslov velikonočnega ognja na Koroškem

Pomemben govor predsednika Gronchija

Predsednik republike je imel v soboto dopoldne svečan govor ob proslavi 100-letnice italijanskega zedinjenja. V slovesno okrašeni dvorani poslanske zbornice se je zbralo 845 poslancev in senatorjev. Med odsotnimi sta bila prejšnji predsednik republike Einaudi, ki je bolan, in voditelj socialdemokratske stranke Saragat. Prisotna sta pa bila dva poslanca Južnih Tirolcev. Svečanosti se je udeležilo nad 700 povabljenih gostov.

Predsednik je bral svoj govor pol ure. V začetku se je spomnil zgodovinskih dogodkov pred 100 leti, nato pa je proslavo zedinjenja države povezal z današnjo italijansko stvarnostjo. Ko pa je pripomnil, da

utegne kdo reči, da gre preko svojih pravic, si monarhist Covelli ni mogel kaj, da ne bi svečanosti motil z vzklikom: »Je res, je res!«

Gronchi je med drugim poudaril, da se mora zedinjenje Italije izpolniti še s socialnim napredkom. Svoboda je treba družiti s pravičnostjo, kajti ni svoboden, koor je suženj bede ali slabega zaslužka ali negotovosti zaposlitve. Ob koncu je še dodal, da mora biti državljanom zajamčena ne samo politična, marveč tudi gospodarska demokracija.

Govor je naletel na različne kritike. Togliatti je pripomnil, da ni prav, če se ni omenilo odporiško gibanje med drugo svetovno vojno. Liberalci Malagodi pravi, da manjka v predsednikovi poslanici poudarek idejnih in političnih smernic za dobo po zedinjenju, kajti boj proti totalitarizmu z desne in leve se še vedno nadaljuje. Nenni in socialni demokrati so pa govor pohvalili.

Protestna brzojavka

V zvezi s ponedeljkovo protislovensko, šovinistično manifestacijo v Trstu so Slov. kršč. soc. zveza, Skupina neodvisnih Slovencev, Slov. dem. zveza, Slov. kult. gosp. zveza in Neodvisna socialistična zveza poslali predsedniku Fanfaniju in notranjemu ministru Scelbi protestno brzojavko, v kateri zahtevajo, naj oblastva sprejmejo primerne ukrepe v korist mirnega sožitja na tem ozemlju.

O P O Z O R I L O

Bralce in naročnike opozarjamo, da zaradi današnje povečane izdaje prihodnja številka Novega lista ne izide prihodnji četrtek, temveč dne 13. aprila.

Laos nov preizkusni kamen

Zadnjeindijska država Laos, ki je bila na ženevski konferenci leta 1954 s Kambodžo vred proglašena za nevtralno državo, stoji prav te dni v ospredju političnega trenja med vzhodnim in zahodnim blokom. Sovjetska zveza je namreč že pred pol letom začela podpirati laoske upornike in jim dobavljati orožje po zračnem mostu. Združene države so v odgovor začele s premiki svojega vojnega ladjevja. Nastala je nevarnost, da bo prišlo do druge Koreje in morda do tretje svetovne vojne. Sam Kennedy je na eni zadnjih tiskovnih konferenc izjavil, da pomeni odgovor Sovjetske zveze glede zapletljajev v Laosu, kakšna bo bodočnost sveta v prihodnjih letih. Poudaril je, da zahtevajo Združene države spoštovanje neodvisnosti in nevtralnosti kraljevine Laos.

V ponedeljek je sovjetski zunanji minister Gromiko obiskal ameriškega predsednika v Beli hiši. Razgovarjala sta se tričetrt ure. Oba sta izrazila željo, da je treba najti mirno pot za rešitev spora. V podobnem smislu je pisala tudi moskovska Pravda.

Tej želji po mirnem dogovoru in ohranit-

vi sedanjega položaja v Zadnji Indiji, je dala stvarni poudarek tudi konferenca SEATO, to je držav jugovzhodnega azijskega pakta, ki se je sestala v torek v Bangkoku. Osem zunanjih ministrov te zveze, v kateri so tudi Amerika, Anglija in Francija, je sklenilo, da se bodo omenjene države z vsemi sredstvi uprle slehernemu poskusu, zrušiti neodvisnost in nevtralnost Laosa. To se pravi, da tudi z vojno.

Sedaj je odvisno od Sovjetske zveze, da pristane na mirni izhod. Laos je postal preizkusni kamen, ali so miroljubne izjave Hruščeva res iskrene.

DRAGA UMETNINA

Pariški založnik umetnin Joseph André je postavil na prodaj posebno izdajo Apokalipse. To je zbirka slik, ki predstavljajo sedem vizij sv. Janeza o koncu sveta. Vsako sliko je izdelal poseben umetnik; med temi tudi Salvador Dali. Umetniški zvezek, boljše sveženj, je sestavljen iz 150 listov, prirejenih na najfinjšem pergamentu iz ovčje kože. Platnice imajo v bron vdlane dragulje. Umetniška knjiga tehta 90 kg. Cena je pa za navadnega smrtnika kar nedosegljiva: 125 milijonov lir!

Zakaj fašizem v Trstu dviga glavo

Potek uradne proslave 100-letnice zedinjenja Italije, ki je bila v ponedeljek v tržaškem gledališču Verdi, lahko nudi vsakomur jasno sliko sedanjih političnih razmer v Trstu. Potek proslave in dogodki, ki so ji sledili, so predvsem dokazali, da postaja tržaški fašizem čedalje bolj napadal in drzen. Toda pogledajmo najprej dogodke same.

Uradne proslave so se udeležili najvišji predstavniki oblasti, med njimi generalni komisar Palamara, škof msgr. Santin, mnogi občinski in pokrajinski svetovalci ter zastopniki raznih kulturnih, bojevnih in drugih organizacij. Prisotna pa je bila tudi skupina znanih mladeničev iz zloglasnega »Odbora za nacionalno budnost«, ki niso prav nič skrivali svojih namenov. Ti so namreč že v začetku proslave raztrosili letake iredentistične vsebine ter s klici »Fiume« (Reka), »Istria« (Istra), »Dalmazia« (Dalmacija) prekinjali že podžupana Cumbata, ki je otvoril in vodil proslavo. Svoj pravi obraz pa so pokazali s tem, da so se drznili prekiniti celo slavnostnega govornika tržaškega vseučilišča profesorja Tabacca. Razgrajacem ni bilo namreč všeč, da je o zedinjenju govoril z zgodovinskega vidika, in zato so mu kar zabrusili v obraz: »Basta con queste disquisizioni filosofiche« (Nehaj s temi filozofskimi razglabljanji!)

Prof. Tabacco je res kmalu zaključil govor in imeli smo vtis, da ni povedal vsega, kar je nameraval.

Ko so na koncu peli državno himno, so ji razgrajaci dodali refren s sramotilnimi besedami na račun predsednika Tita in s tem se je proslava pravzaprav zaključila. Nato se je po mestu razvil sprevod in tu so spet stopili v »akcijo« razgrajaci ter vpili razna protislovenska gesla.

Proslavo za Italijo tako pomembne obletnice so torej določeni krogi v Trstu izkoristili za novo protislovensko in iredentistično manifestacijo, ki je bila hkrati dokaz moči novega tržaškega fašizma, zaradi česar bi se marsikateremu Italijanu morale vendarle odpreti oči.

Ni namreč več nobena skrivnost, da je prav dosedanja oportunistična politika določenih italijanskih antifašističnih strank s Kršč. demokracijo na čelu kriva, če fašizem v Trstu čedalje bolj dviga glavo. Že sam proglas tržaške KD ob 100-letnici zedinjenja daje po našem potuho fašistom.

»V vzhodnem predelu države« — pravi med drugim proglas — »KD ima tudi naloge, zavzemati se, da se v enotno državo vključijo tudi tiste sile, ki sedaj ne sodelujejo popolnoma in lojalno«.

Kljub nejasnosti teh besed mislimo, da nismo daleč od resnice, če napišemo, da tiste »nelojalne sile« po mnenju tržaške KD tvorijo Slovenci v Italiji. Kot poznamo miselnost tukajšnjih demokristjanov, pa po-

OTTAVIANIJEVA KNJIGA

Kardinal Alfredo Ottaviani, tajnik sv. Oficija, je izdal gotovo te dni neslučajno knjigo »Il baluardo«, v kateri je priobčil okoli 30 člankov, pridig in spisov. Ottaviani, sin rimskega pekarnarja, mož železnega značaja, je izdal knjigo proti laicizmu, v kateri »se združujejo najrazličnejše, najraznovrstnejše slike sveta od tiste liberalcev (med katerimi so tudi verniki) do tiste ateističnega komunizma, od tiste prostozidarjev, od radikalcev do tiste socializma«.

V »baluardu« ne manjka seveda znamenit govor, ki ga je spregovoril kardinal za »Cerkev molka« dne 7. januarja 1960 v cerkvi Santa Maria Maggiore v Rimu. Ker ga je izustil pred odhodom Gronchija v Rusijo, zveni kot obsodba pomirjevalne politike, h kateri je hotel Gronchi prispevati. Razume se, da ne manjka v knjigi članek pod naslovom »Služiti Cerkvi in ne se je posluževati«, ki je zbudil toliko odmevov.

Ottaviani ne prihrani svojih udarcev »komunistom iz zakristije«, to je onim »katolikom, ki so vzeli nekoliko laičnega struna«. Nič manj izrecno ne graja delavcev — duhovnikov. Za kardinala Ottavianija duhovnik je poklican delati duhovnika in ne orati njive, delati v tovarnah in pomagati delavcem pri razrednem boju.

POGAJANJA ZA ALŽIRIJO

Začasna alžirska vlada je potrdila vest, da se 7. aprila prično v švicarskem mestecu Evian pogajanja za ureditev alžirskega vprašanja. V zadnjih dneh so nastale nove težave, zlasti kar se tiče postopka, a so bile

»NOVI LIST« želi uesele in blagoslovljene velikonočne praznike naročnikom, bralcem, sodelavcem, prijateljem in vsem Slovincem

meni zanje vključevanje v državno življenje asimilacijo in raznarodovanje Slovencev. Takšno pojmovanje države pa je očitno fašistično in pogansko in ne krščansko! Zato se ni čuditi, če se tržaški fašizem spričo takšnih razmer čedalje bolj krepi.

pravočasno odstranjene. Francosko odposlanstvo bo vodil Louis Joxe, ki bo še pred pričetkom razgovorov odpotoval v Alžirjo in se posvetoval tudi s predstavniki tistih Alžircev, ki so ostali prijatelji Francozov in niso vključeni v osvobodilnemu gibanju.

Naše šolstvo z mrtve točke

Delegacija sindikalnih zastopnikov slovenskih šolnikov iz Trsta in Gorice se je prejšnji teden, od torika do petka, mudila v Rimu. Prišla je v stike s predsednikom poslanske prosvetne komisije prof. Erminijem, s poslancem in poročevalcem o predlaganem zakonu prof. Franceschinijem, z državnim podtajnikom prosvetnega ministrstva Elkanom in z raznimi poslanci socialistične in komunistične stranke. Odposlanci so naštetim in tudi drugim članom prosvetne komisije pojasnili načelna vprašanja, ki so v zvezi z zakonom za slovenske šole.

Kakor je že bilo omenjeno, se je na eni prejšnjih sej prosvetne komisije upiral poslanec De Micheli - Vitturi (MSI), da bi sploh prišel osnutek v razpravo. Večina članov je pa njegovo mnenje zavrgla. Na drugi pripravljalni seji je osnutek prišel v načelno razpravo. Podrobnejša razprava o uzakonitvi slovenskih šol bo pa prišla v pretres po praznikih. Člani komisije bodo govorili o posameznih členih in ustreznih popravkih ali dostavkih k njim.

Naša javnost, zlasti pa prizadeti šolniki pričakujejo, da bodo zaščitene tudi koristi učnega osebja, ki že toliko časa čaka na položajno ureditev ter živi takorekoč od leta do leta. Zatrčno torej upamo, da se je to za nas tako pereče vprašanje premaknilo z mrtve točke in da se bo uredilo v splošno korist.

Brez izpitov

Prosvetni minister Bosco je odredil, da se bodo smeli vpisati v prvi razred srednjih šol učenci petega razreda osnovne šole — brez sprejemnih izpitov, kot je bilo dosedaj predpisano. Predlog je izglasovala senatna komisija. Ker se pa nekateri šolski krogi tej spremembi upirajo, bo novi predpis veljal le kot poskus za letošnje šolsko leto. Parlament bo moral izglasovati nov šolski zakon, ki določa obvezni pcut od šestega do štirinajstega leta. Prvi razredi srednje šole bi postali nekako nadaljevanje osnovnošolske dobe in zatorej je razumljivo, da ni treba sprejemnih izpitov v višje razrede.

LOV NA SIRENE

Ni še tista doba kislih kumaric, ko vsepovsod vidijo dolge morske kače ali v jezicah predpotopne pošasti. Vendar že pišejo vsi časopisi, da so ob obali angleškega otoka Man zapazili prave, žive morske deklice. Prvi jih je ugledal letalski častnik Roy Macdonald. Ko je ribaril z nekim tovarišem, tako pripoveduje, sta ugledala dve plavajoči sireni ali morski deklici. Lepi, rožnati lasje so jima kar vihrali, tako naglo sta plavali; menda kar po dvanajst morskih milj na uro. Druga oseba, ki je videla morske deklice, je pa mati županja obalnega mesta Peel. Ona pa je opazila vodno vilo, ko se je mirno sončila na skali. Županja pravi, da kaj tako lepega še nikdar ni videla. O prikazni pišejo resni angleški listi. Poslanec tistega okraja Irwing je pa razpisal veliko nagrado 20.000 šilingov, če kdo ujame živo morsko deklico. Menda bo dolgo čakal na lepoticu.

Tržaškega

Tržaški občinski svet:

OBSODBA NAJNOVEJSEGA FAŠISTIČNEGA DIVJANJA

Na torkovi seji tržaškega mestnega sveta je podžupan Cumbat sporočil, da so neznan zlikovci te dni onesnažili ploščo, ki je vzdana pod oboki občinske palače in ki vsebuje besedilo, s katerim je bil Trst odlikovan z zlato svetinjo. Ni težko uganiti, katerim krogom pripadajo doslej še ne odkriti vandali, ker so se ti spravili le nad tisti del besedila, ki omenja boj proti nacističnemu okupatorju.

Podžupan Cumbat je ostro obsodil to umazano in zločinsko početje, ki globoko žaljuje mesto. »Prav tako odločno, a ne da bi mu pripisovali preveliko pomembnost«, je dejal prof. Cumbat, »je treba obsoditi organizirano motenje slavnostne proslave 100-letnice zedinjenja Italije«. Pri tem je mislil na ponedeljkove dogodke v gledališču Verdi, kjer je skupina madeničev, organiziranih v zloglasnem Odboru za nacionalno budnost, motila potek proslave z medklici iredentističnega značaja in celo prekinila slavnostnega govornika. »S takimi oblikami obnavljajočega se fašizma se prav gotovo ne morejo braniti domoljubne tradicije«, je zaključil podžupan Cumbat.

Sramotno fašistično divjanje je obsodil tudi demokristjan Coloni. Ta je med drugim ugotovil, da je treba predvsem ožigosati tiste kroge in osebe, ki vlivajo poguma mladim skrajnejšem. »Te stvari se dogajajo«, je dejal Coloni, »tudi s privoljenjem predstavnikov nekaterih zvez in združenj. Od teh predstavnikov moramo zahtevati, naj obsodijo voditelje mladih, kajti drugače bodo sami sodgovorni« za to, kar se dogaja. Na koncu je izrazil željo, naj bi šolska oblastva pomagala, da bi se novi rodovi vzgajali v demokratičnem duhu, saj bi v tem oziru prav šola lahko imela odločilno vlogo.

Zadnje dogodke so odločno obsodili še socialist Pincherle, socialni demokrat Dulci in komunist Calabria. Spregovoril je tudi slovenski svetovalec dr. Simčič, ki je med drugim ostro grajal fašistične mladeniče, ki so v gledališču Verdi vpili proti Slovencem, ter obžaloval, da se je to dogajalo v prisotnosti varnostnih organov, ki niso ničesar ukrenili, da bi protislovenska gonja nehala. Dr. Simčič je na koncu ugotovil, da je širjenje narodnostne mržnje prepovedano ne samo po določenih ustave, temveč tudi po londonskem sporazumu.

Mačkoviče v tržaškem zalivu (f. to M. Magajna)

POLOŽAJ V LADJEDELNICAH

Po stavki v Tržiču, zasedbi ladjedelnice v Miljah in Trstu so zahteve delavstva, vsaj kar se tiče mezdnih pogojev, akordnega dela in proizvodne nagrade, za silo urejene.

Nikakor pa še ni urejen celotni položaj in še manj zagotovljen obstoj ladjedelnice v sedanjem obsegu. Združene jadranske ladjedelnice ali CRDA (Cantieri Riuniti dell'Adriatico) so odvisne od Fincantieri, gospodarske organizacije ladjedelnice na vsedržavni osnovi. Pri podjetju je soudeležena tudi država. V visokih gospodarskih in državnih krogih proučujejo že dalj časa, kako bi iz gospodarskih vidikov čimbolj dobičkanosno porazdelili vsa ta podjetja. Minister Bo, ki vodi ministrstvo za državno soudeležbo pri gospodarskih podjetjih, je že izjavil, da je vložen pri zborničnem predsedstvu osnutek, kateri predvideva znižanje delovne zmogljivosti v naših ladjedelnicah kar za eno tretjino. To se pravi, da namerava vlada skrčiti delo v jadranskih gradilnicah.

Že sedaj je stanje teh podjetij, kljub trenutnim izboljšavam v prid delavstvu, zelo slabo. Zdaj naj se obrati še skrčijo, pa bo spet na stotine delavcev na cesti. Takšne namere bodo zbudile nov val nezadovoljnosti spričo že tako slabega stanja industrije v goriški in tržaški pokrajini.

DELAVCI ZASEDLI ARZENAL

V soboto so delavci Tržaškega arzenala in ladjedelnice Sv. Roka v Miljah dokazali, da so trdno odločeni voditi do kraja svoj boj za izboljšanje delovnih pogojev. Ker jim ni bila priznana proizvodna nagrada, kot so

Zgonik na tržaškem krasu (f. to M. Magajna)

jo pred kratkim dosegli njihovi tovariši iz Jadranskih ladjedelnice, so sklenili zasesti obe delovišči. Ob določeni uri so najprej spustili domov vajence in tiste delavce, ki so pri slabem zdravju, nato so zaprli vsa vrata in bili trdno odločeni, da jih ne odprejo, dokler ne bo sprejeta njih zahteva.

Vse to se je zgodilo brez neredov. Delavci so ostali v ladjedelnicah do nedelje popoldne. Ko so pa prejeli zagotovilo, da se bodo o njihovem vprašanju začela pogajanja med sindikalnimi zastopniki in Inter-sindom, so zapustili delovišči in se vrnil domov.

„Slovenski večer“ v Avditoriju

Slovenska prosveta v Trstu je priredila v nedeljo (26. t. m.) popoldne v Avditoriju predstavo pod naslovom »Slovenski večer«. Spored so sestavljale recitacije pesmi, petje in drama slovenskega pisatelja Branka Rozmana »Roka za steno«. Uvodne besede je spregovoril prof. Jože Peterlin.

V prvem delu sporeda smo slišali pesmi mladih tržaških pesnikov Griša Mikuža, Vojke Strgar, Jožeta Pirjevca, Brune Pertot, Marija Mavra in Simona Pevca. Prva dva sta sama brala svoje pesmi, medtem ko so druge pesmi brali člani Slovenskega odra Miro Opelt, Matejka Peterlin in Gregor Pertot. Tako so prišle zvočno gotovo bolj do izraza, vendar pa bi bilo občinstvo rado osebno spoznalo mlade pesnike in bi jim bilo radevolje oprostilo kakšne recitatorske nepopolnosti. V splošnem so napravile pesmi dober vtis in lahko rečemo, da je ta skupina mladih pesniških talentov resničen obet za tukajšnje slovensko literarno ustvarjanje. Zato je vsak pesimizem v tem pogledu neupravičen. Želeti je samo, da bi mladi liriki vztrajali na svoji poti in se dalje izpopolnjevali.

Naj pripomnimo, da ima ena izmed njih, Bruna Pertot že v tisku svojo prvo pesniško zbirko z naslovom »Moj beli trn«. Izdala jo bo »Mladika«.

Pred nastopom mladih pesnikov in po njem je zapel moški oktet iz Gorice nekaj slovenskih ljudskih in umetnih pesmi. Petje je bilo ubrano in glasovi pevcev so kultivirani in disciplinirani kot pri malokateri takšni skupini.

Sledila je Rozmanova drama »Roka za steno«, ki je bila napisana kot radijska slušna igra, a je hotel napraviti režiser Jože Peterlin z njo zanimiv poskus odrskega »recitala«. Kot tak je poskus do določene mere uspel, hkrati pa se je pokazalo, da je Rozmanovo delo vse prej kot prava drama za na oder. Avtor je izrazil v obliki dolgih samogovorov oziroma izpovedi tragične usode posameznih slovenskih beguncev in preko teh tragedijo kolektiva, toda pri tem je zašel po našem mnenju vsebilo v vzpodbudo in priznanje.

predaleč v temno, celo za poučenega komaj razumljivo simboliko in patos. Poezija in tragičnost bi si lahko našla tudi bolj preprost in razumljivejši izraz.

Za igralce so predstvaljali tako zelo dolgi monologi trdo preizkušnjo, tembolj ker so bili ves čas samogovora usmerjeni vanje snopi luči, medtem ko je ostali del odra zagrinjala tema. Vsi so kljub temu svojo nalogo zadovoljivo rešili, prav posebno pa še Marija Mislej kot dekle, zapleteno v tragično protislovja, iz katerih se ne zna izkupati, Jurij Slama kot mož in Drago Stoka. Vse pa je nadkriljevala s človeško polnostjo svojega lika in po izdelani igri Stana Oficija kot zrela ženska in mati. Neznanec Ladija Vodopivca je bil nekam suhoparen in uradniški, medtem ko vloga Marije Oficije ni prišla veliko do izraza in je bila bolj scensko dopolnilo. Toda tisto malo, kar je imela povedati, je bilo v skladu z igro ostalih.

Režiser Jože Peterlin je pokazal nekaj dobrih domislekov, n. pr. v sceni z zasliševanjem jetnice, v splošnem pa bi mu lahko očitali, da se je preveč držal besedila in slušnega značaja igre. Mislimo pa, da bi ne bilo škodovalo, če bi bil izluščil iz monologa vsakega begunca vsaj en najznačilnejši prizor in ga podal v odrski obliki. Delo bi bilo tako močno pridobilo na razumljivosti in odrski učinkovitosti. V takih primerih si režiser pač lahko privoščiti nekaj drznosti in samostojnosti.

Scenarija Ladija Vodopivca je bila abstraktna in funkcionalna, o glasbeni spremljavi pa je komaj mogoče kaj reči, ker spričo slabega ozvočenja skoraj ni prišla do izraza. Le glas recitatorja je bolj odmeval.

Številno občinstvo, ki ga je predstava pritegnila kljub lepemu pomladnemu vremenu zunaj, je bilo lahko Slovenski prosveti dokaz, kako si naši ljudje vendarle želijo kvalitetnih prireditev. To naj bi ji j.

Iz Goriške

VOLITVE

Goriška prefektura je v petek izdala odlok glede bližnjih pokrajinskih in občinskih volitev. Določene so za nedeljo, 28. maja. Za pokrajinske volitve je odrejenih 24 volilnih kolegijev. V Gorici jih je neznačenih sedem.

Novo občinske može pa bodo izvolili v 22 občinah; med temi so tudi Doberdob, Števerjan in Sovodnje. Volilni sedeži v občinah pa bodo objavljeni šele 13. aprila.

S prvimi volilnimi shodi so začeli v nedeljo socialni demokrati. Druge stranke se šele pripravljajo. Slovenski volivci si še niso na jasnem, kam jih bodo potegnili vedstva raznih političnih struj.

Slovenski volivec pa danes že sam prav dobro razume, da manjšina ne more odločevati v svetovnonazorskem merilu, marveč da se mora boriti le za vsakdanje praktične udeležitve manjšinskih pravic in za svoj narodni obstoj!

—0—

Opozorjamo vse volilne upravičence, da poskrbe do volitev za obnovo osebnih kaznic. V veljavi so namreč le tri leta.

PODGORA

Delavci v podgorskih predilnicah so v nedeljo ponovno stavkali. Gre že za drugo stavko v dobrem tednu dni. Delavci zahtevajo od lastnikov predilnic in tkalnic povšek mezd in delež od proizvodnje. Prava pogajanja med obema strankama se še niso pričela. Upajmo, da ne bo tudi v podgorskih tovarnah prišlo do takšnega stanja, kakršno je bilo v tržiških ladjedelnicah.

TRZIC

Kot drugi občinski sveti na Goriškem je te dni tudi tržiški sprejel resolucijo proti dvojezičnosti. Sestavljena pa je nekoliko drugače kot ostale, ki se zde napisane po nekakšnem skupnem vzorcu. Tržiški svetovanci pravijo, da manjšinam priznavajo narodne pravice, kot jih med drugim določa ustava. Vendar opozarjajo vlado, naj upošteva dejansko stanje, se pravi številčno razmerje med obema narodnostma od kraja do kraja, da se ne bo v Trstu in v vsem obmejnem pasu žalil čut pravičnosti. Ta trditev je nekam precej zavita. Menda se da tako razumeti, da se sme dvojezičnost uvesti samo v vaseh, kjer so Slovenci v večini, drugod pa ne. V tistih krajih pa, kjer so umetno naselili razne priseljence, bi Slovenci ne imeli pravice do uporabe materinščine v javnosti. Gre torej za novo diskriminacijo med italijanskimi državljani slovenske narodnosti. Nekateri naj bi imeli določene pravice, drugi pa ne. Taki logiki pri izvajanju ustavnih določb, ki podarjajo, da smo pred zakonom vsi enaki, se moramo prav čuditi.

ŠTEVERJAN

Že nekaj časa se nismo oglasili v Novem listu. Zato pa sporočimo danes nekaj misli in novic. Kmetovalci so prav zadovoljni z vremenom; tisti dež na praznik sv. Jožefa je prišel kot mana iz nebes. Če bo vreme tako držalo z malo dežja vmes, se nam res obeta dobra letina.

V več krajih po naših gričkih so odprli osmice. Vino je prav dobro in poceni. O tem so prepričani mnogi Tržačani, ki prihajajo v naša Brda na izlet in na kozarec dobrega vina. Žal pa nam je, da je malo ali nič kupcev na debelo. Zato se tudi odpirajo osmice, da bi se vsaj nekaj vina stočilo.

Skoda tudi, ker imamo še vedno slabe ceste. Po neasfaltirani cesti prihaja dosti avtov in motornih vozil. Za njimi se dvigajo oblaki prahu in legajo na vrtove pred hišami in, kjer so osmice ob cesti, napolnijo še kozarce. Prizadeti so prebivalci, izletniki in zelenjadni vrtovi.

Upamo, da bo to zadevo vzela občina v roke in popravila, oziroma asfaltirala ceste vsaj od Pušče do Dvora in ne samo križišče na Bukovju. Dandanes je asfaltiranje cest po vaseh prav tako potrebno kakor na primer elektrika in vodovod in ni zatorej noben luksuz.

OSLAVJE

Zopet je zazvonil mrtvaški zvon enemu izmed naših domačinov. Včeraj dopoldne ob pol enajstih se je 52-letni delavec Lojze Markovič vozil z motornim kolesom s pevmskega mosta po ulici XX. septembra. Nesreča je hotela, da je trčil v lahki tovornjak in treščil na cesto. Zadobil je hude poškodbe in notranje krvavenje. Komaj ga je Zeleni križ prepeljal v bolnišnico, je re-vež podlegel ranam.

PALKISCE

Danes teden se je po dolgem času vendarle izpolnila naša želja. Zsvetile so električne luči. Skoraj vsi časopisi, kakor tudi številni tujci, ki so se vozili skozi Dol, so se čudili, da v tako prometnih krajih, še pogrešajo električno razsvetljavo. Dela so izvršili uslužbenci Selvega. Stroški za vso napeljavo po Dolu, tudi do zadnjih hiš, so preračunani na štiri milijone lir. Država prispeva štiri odstotke in pol. Upajo, da bo-

do v nekaj mesecih vse hiše v Dolu imele električno luč. Prebivalci seveda upoštevajo prizadevanje občine, da so se ta dela izvedla.

SOLKANSKO POLJE

Globoko je pretresla vse stanovalce v naj-severnejšem okraju mesta novica, da je v bolnišnici umrl naš sosed Justin Figelj iz ulice Scogli št. 55. Triintridesetletni delavec v Safogu se je ponesrečil že pred desetimi dnevi, ko se je na motociklu vozil domov. Našli so ga nezavestnega že prav blizu domače hiše. Na glavi je zevala velika rana, ker se je z vozilom v temi zaletel v drevo. Prepeljali so ga sicer brž v bolnišnico in ga operirali. Pomagalo pa ni nič več. Revež ni ves čas prišel k zavesti. V ponedeljek popoldne je izdihnil. Znanci in sosede sočustvujemo s ponesrečencem in njegovimi prizadetimi svojci.

RUPA

Kakor smo že pisali, tako se je tudi zgodilo. Rupenski pevski zbor se je na praznik sv. Jožefa oglasil po tržiškem radiu. Zapel je venec slovenskih pesmi. Ob tej priložnosti čutimo zlasti pevci dolžnost, da se zahvalimo požrtvovalnemu pevovodji Niku Pavletiču. Posebej omenjamo tudi vztrajno sopranistko, ki s svojim lepim glasom precej zaleže pri zboru.

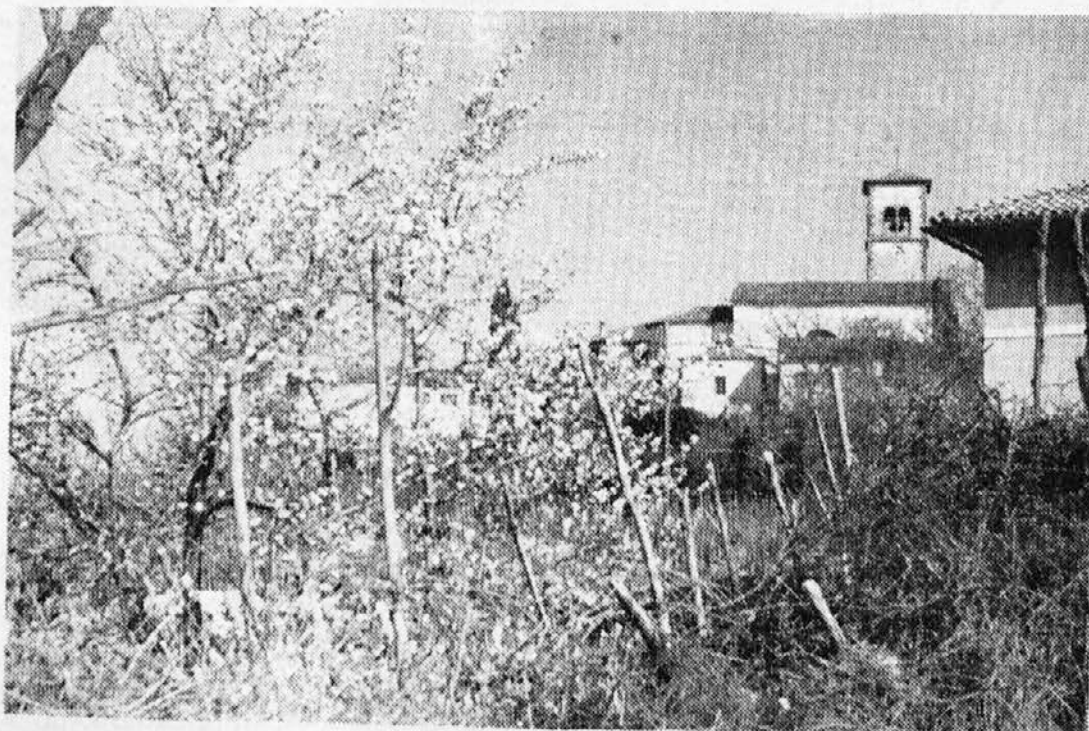
Ko so pevci odpeli, so kar v dvorani tržiškega radia na traku svoje petje poslušali. Dobili so vtis, da so se dobro odrezali. Tisti, ki smo zbor poslušali pri oddaji, potrjujemo mnenje pevcov. Zbor je spremljal na pevskem izletu tudi domači župnik.

Prepričan sem, da bo naša lepa pesem v naši vasici še nadalje živela v bodrilo in ponos.

Dopisnik

USTANOVITEV SPORTNEGA ZDRUŽENJA «OLYMPIA»

V petek, 24. marca, je bilo ustanovljeno v našem mestu Sportno združenje «Olympia». Pri ustanovitvi tega slovenskega društva, ki ima namen družiti naše atlete in jim tako omogočati skupne nastope pri raznih športih, je prisostvovalo precej veliko število mladine, pa tudi odraslih, kar dokazuje, da je med našim ljudstvom precej zanimanja za športno udejstvovanje.

Motiv iz goriških Brd

Iz spominov starega interniranca

Moja velika noč leta 1941

Predvelikonočne dogodke leta 1941 sem doživljal na potovanju, kjer sem reševal družinske in druge zadeve, saj sem predvideval, da bo tem dogodkom sledila dolga vrsta neprijetnosti. Ko sem se vračal proti domu, sem na veliki četrtek obiskal družino moje hčerke, ki je bivala nekje ob Tirenskem morju. Hčerka mi je povedala, da so me na njenem domu prejšnji dan iskali varnostni organi. Zato sem že s prvim vlakom odpotoval proti domu, kamor sem prišel na veliki petek pod noč. Doma so mi povedali, da me orožniki iščejo že ves teden. Zažugali so celo, da bodo zaprli moje družinske člane, ako se ne predstavi.

Še isti večer sem domači karabinjerski postaji sporočil, da sem se vrnil domov. Odgovorili so mi, naj se pri njih javim drugi dan ob osmi uri zjutraj. Čez nekaj časa pa je prišel na dom karabinjer in zahteval, naj dam častno besedo, da se bom ob določeni uri res javil. Na to zahtevo sem seveda pristal.

Drugi dan — bila je velika sobota — sem se poslovil od družine, od otrok in žene. Nihče ni jokal, saj so bili teh stvari že vajeni. Stopil sem za trenutek v cerkev, kjer je bila velikosobotna maša. Ravno tedaj je mašnik zapel slovesno glorio; zabučale so orgle, zadonela je pesem in zazvonili so vsi zvonovi v cerkvi in v zvoniku. Ker se je bližala ura, ob kateri sem se moral javiti pri karabinierih, sem odšel. Med slovesnim zvonienjem farnih in podružniških zvonov sem korakal do bližnje karabinjerske postaje in v neznanu, a gotovo neprijetno prihodnost.

Pri sebi sem si mislil: neprijetno je to vstajenje, a to zvonjenje morda le oznanja resnično vstajenje.

Vas je bila tiha in prazna, nekateri so bili v cerkvi pri službi božji, drugi pa doma pri svojih opravkih. Imel sem vtis, da se ljudje skrivajo pred nečim neznanim. Srečal nisem ne prijatelja ne znanca, da bi se poslovila, ko sem odhajal na dolgo in neznano potovanje, s katerega morda ni bilo vrnitve.

Na karabinjerski postaji sem imel občutek, da so me sprejeli z nekim pomilovanjem. Vkljenili so me ter spravili v avto, ki je že čakal name. V spremstvu treh karabinjerov so me odpeljali na železniško postajo in nato v tržaški zapor Coroneo. Tu sem prvo noč prebil v osamljeni čeprav veliki celici.

Drugi dan — bila je velika noč — so me predpoldne izpustili iz celice na enourni sprehod na skupnem dvorišču. Tu sem kmalu opazil, kako so mimo dvoriščne železne ograje, a na drugi strani prihajali priporniki, ki so bili na razpolago zloglasnega fašističnega Posebnega sodišča. Prvi med njimi je bil moj sin. »Oče, tudi ti si tukaj?« tako me je pozdravil. »Kakor vidiš,« sem odgovoril. Poljubila sva se skozi železno ograjo. Ostali zaporniki so bili znani Tržačani, med njimi tudi moji prijatelji in znanci. Ker prejšnji dan nisem imel prilike naročiti »špežo«, mi je sin po pazniku poslal pol litra vina, ki ga je navadno naročeval za druge, ker sam ni pil. S sinom sva se na tak način še večkrat srečala v tržaškem zaporu. Vsakokrat sva tudi izmenjala po nekaj besedi, če paznik ni bil preveč siten.

Po dveh mesecih, in sicer konec maja l. 1941 so me izpustili iz zapora in odpeljali v internacijo. »Obiskal« sem tako taborišča Bonifica di Pisticci, Ustico, Castel Mont'Albano pri Florenci, kjer sem prišel pred vojaško sodišče. Ob kapitulaciji Italije sem zbežal iz taborišča in sodeloval s partizanskim odredom v Umbriji.

Med mojo odsotnostjo je padlo breme vzdrževanja družine in gospodarstva na rame moje žene. Požrtvovalno je prenašala hude nepravilike, posredovala v zvezi z zagovorništvom sina pred Posebnim sodiščem, obiskovala mene in sina v zaporu v Trstu, nama pošiljala priboljške in tako skrbela, da sva, čeprav v internaciji ali zaporu, vendarle praznovala veliko noč.

Za veliko noč leta 1944 sem se po treh letih zapora in internacije izčrpan in v 61. letu starosti vrnil domov.

A. V—k.

Stavka zdravnikov

Po stavki odvetnikov se zdi, da pridejo na vrsto zdravniki. Napovedali so stavko za 8. april. Na ta dan ne bodo sprejemali bolnikov, razen v nujnih primerih.

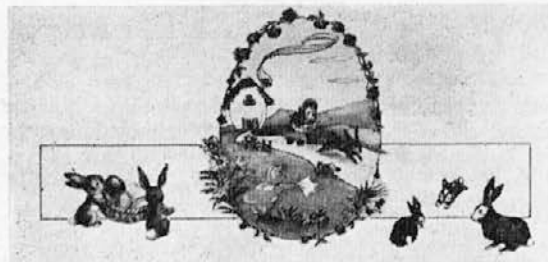
Zahteve zdravnikov so predvsem dvojne vrste. Upirajo se novi odredbi, da bodo morali odslej voditi točen seznam ordinacij in vplačil v dvojniku. Financa ima namreč namen imeti natančen vpogled, koliko zaslužijo zdravniki, da jih lahko primerno obdavi.

Drugi protest je pa naperjen proti vedno bolj naraščajočemu številu bolniških blagajn z lastnimi ambulatoriji. Pri teh so pa zdravniki malo plačani. Poleg te škode pa zdravniki zgublajo zaslužek, ker se občinstvo vedno manj poslužuje zasebnih zdravnikov. Vsaj tako pravijo. Ljudje, zlasti revni pa imajo v tem pogledu kajpak svoje mnenje.

Beneška Slovenija

ČEDAD

Ceste in ovinki v okolici Čedada so še vedno precej nevarni. Na tako imenovanem »stradonu« se je pripetilo že več nesreč. V nedeljo se je po tej cesti vozil na kolesu 18-letni Franko Tarondo. Ko je hotel zaviti na levo v ulico Resistenza, mu pridirja naproti vojaški avto. Trčenje je bilo nezogibno. Mladenič je padel na tla in si pretresel možgane. V bolnišnici se bo moral zdraviti več časa.

Povzatek iz vesolja

E. Z.

4.

Pustil sem avto na poti, ki je vodila do razvalin in ki je bila tako porasla z visoko travo, da je ni bilo razločiti od ostalega terena. Ugotoviti jo je bilo mogoče samo po obkrušenih in delno polomljenih betonskih kolih, ki so služili nekaj za opornike v ogradah pašnikov na obeh straneh. Odšla sva k morju in Eva je kot navadno razgrnila na trati med skalami odejo iz avtomobila, na katero sva sedla.

Vsenaokrog je vladala velika tišina. Slišati je bilo le daljno bučanje morja, ki je nenehno, kot v igri, pljusalo ob skale in zagrgalo včasih skoro s človeškim glasom, in tiho, nenehno brenčanje čmrljev in čebel, ki so obletavali cvetje na travniku. Le včasih je zakrakal kak vran, ki je visoko preletel zaliv.

Nebo je bilo globoko sinje in čudno prazno. Nobenega letala, nobenega aeravta ni bilo opaziti na njem. Bilo je, kot da so se te ptice iz jekla in plastike potuhnile pred nevidnim jastrebom, ki preži nanje z neba. Toda nebo je bilo globoko sinje in se je zdelo nedolžno, kakor prvi dan stvarstva.

»Želiš jesti?« je vprašala Eva.

»Ne še,« sem rekel.

»Zbudi me, kadar boš postal lačen,« je smehljaje dejala in legla na hrbet, z rokami sklenjenimi nad glavo in z zaprtimi očmi zaradi sonca, ki je stalo visoko na nebu.

»Tudi z zaprtimi očmi ga razločim,« je rekla. »Če obrnem glavo drugam, je za zaprtimi vekami sama noč. A če jo obrnem proti soncu, postane vse rožnato.«

»In zdaj, kakšno je?« sem vprašal in razprostrl dlan pred njenim obrazom.

»Črno. Proč z roko!«

Poljubil sem jo na tople, rdeče ustnice.

»In zdaj?«

Namesto odgovora je dvignila roke iznad glave in mi jih ovila okrog vratu. Začutil sem opojni vonj njenega telesa in njene prsi na svojih prsah. In nenadno me je vsega prevzela zavest, da je to moj zadnji dan na Zemlji, moj zadnji dan z njo, in da je že, kakor da bi bila mrtva drug za drugega. Spustil sem se na komolec in jo gledal, kako je legala tam v soncu, vsa rožnata, s polnimi rdečimi ustnicami, s kratkimi plavimi lasmi, vsa polna kipečega, zapeljivega življenja. In vendar je bilo, kot da bi bila že mrtva zame. Čutil sem njeno željo po ljubezni, toda bilo mi je, kot da bi jo strašno prevaral, če bi se vdal skušnjavi in jo stisnil k sebi.

(Dalje)

O sodobnem jazzu

Razgovor z Mariom Sancinom

G. Mario Sancin, znani slovenski strokovnjak za jazz in lahko glasbo in tudi sam uspešen avtor, nam je ljubeznivo odgovoril na nekaj vprašanj o sodobnem jazzu.

Kaj pomenite na splošno, ali boljše rečeno o današnjem jazzu? V čem je njegova specifičnost, po kateri se razlikuje od jazz-slogov preteklosti?

Današnji jazz je plod tovrstne ritmične glasbe iz preteklih dob, v katerih se je ta postopno oblikovala iz prvih začetkov razvojne dobe sloga iz New Orleansa, pa vse do danes. Če že govorimo o neki specifičnosti sodobnega jazzu, po kateri naj bi se ta razlikoval od onega iz preteklih dob, bi dejal, da je vsaka razvojna doba pripomogla k neki razliki v slogu, katerega osnova je pa ostala slej ko prej »jazz«. Vsaka doba je prinesla s seboj kakšno novost, bodisi tehnično ali pa muzikalno. Z ozirom na razvoj dveh istodobnih slogov, kot na primer slog New Orleans in pa čikaški slog, najdemo skupno značilnost pri obeh v funkciji solističnih instrumentov v posameznih jazz-orkestrih, ki so v svojih značilnih zasedbah sestavljeni iz samih instrumentalnih solistov.

Kateri so po vašem mnenju največji mojstri sodobnega jazzu?

V zvezi s tem vprašanjem bi se rad dotaknil tistih glavnih »stebrov«, ki so dali najplemenitejše pobude in zamisli za moderen jazz. Ti so iz dobe swinga: predvsem nesmrtni Glenn Miller in Tommy Dorsey z bratom Jimmyjem ter poleg teh še Benny Goodman, Artie Shaw, Harry James in še nekaj drugih njihovih sodobnikov. Od tod se je pričela v posebnostih novih slogov razlikovati današnja moderna jazz glasba od navadne plesne glasbe, ki je nekateri še danes po nevednosti imenujejo jazz glasbo. Moderni jazz se danes loči od plesne glasbe, ki je v velikem obsegu postala le navadna komercialna glasba in ki s pravim jazzom nima nič skupnega.

Med najboljše avtorje današnje jazz glasbe spada še vedno Duke Ellington. Ostal je svetel vzor, dasi se ravna po času in modi jazzu, a je vedno moderen ter izviren.

Med boljšimi umetniki sodobnega jazzu so na prvem mestu tudi pokojni saksofonist Charlie Parker, trobentač Dizzie Gillespie in pianist ter skladatelj Stan Kenton.

Pa pogledimo še najnovejši slog, to je današnji kalifornijski swing, v katerem se odlikujejo predvsem tile umetniki z ameriške zapadne obale: nenačrtni trobentač Maynard Ferguson, ki se ga drži označba »stratosferni trobentač na reaktivni pogon«; poleg njega še Shorty Rogers, Woody Herman, Jimmy Giuffrè, Gerry Mulligan, Chet Baker, Les Brown ter še cela vrsta drugih, katerih pa ne utegnem več naštet.

In katere orkestre najbolj cenite? In zakaj?

Sploh vse, ki imajo nekaj pečat samoniklosti v slogu, pa naj gre tu za orkester iz dobe New Orleansa ali pa za katerikoli sodobni »Big Band« ali pa combo. (Combo je skrajšan tehnični izraz za manjši ansambel, ki je pa lahko sestavljen na najrazličnejše načine glede na vrste glasbil, ki so zapadene v njem).

Najbolj cenim naslednje orkestre (naštel jih bom kar po dobah): Jelly Roll Mortons Red Hot Peppers, Orkester Louisa Armstronga izpred dobe swinga, Orkester Dukea Ellingtona, Count Basieja z njegovim velikim orkestrom, nadalje tele orkestre: Harry James, Tommy in Jimmy Dorsey, Glenn Miller, Ray Anthony, Billy May, Benny Goodman, Artie Shaw, Les Brown, Charlie Parker, Dizzy Gillespie in kot najmodernejše: Stan Kenton, Terry Gibbs in končno še orkester mladega skladatelja in aranžerja Buddyja Bregmana.

Od sodobnih evropskih formacij mi pa najbolj ugajajo angleški orkester, ki ga vodi Ted Heath, italijanski combo Giannija Bassa in Oscarja Valdambrija ter nemški jazz orkester, ki ga vodi Kurt Edelhagen, če ne igra poceni plesne glasbe, ampak jazz.

Ali odkrivате kakšne bistvene razlike med ameriškim in evropskim jazzom?

Prva razlika je, da se je pričel razvijati v Evropi prvi jazz šele v povojni dobi. Res je tudi, da je prvi jazz prišel na svet v Ameriki. Evropa do danes še ni pokazala v jazz glasbi nobene take prelomne dobe, kot jo najdemo v ameriškem jazzu, ko se od danes do jutri pojavijo novi slogi. Evropejci še vedno v glavnem posnemajo sloge, ki so

jih ameriški umetniki odkrili pred njimi. Vendar moram dodati, da imamo danes v Evropi umetnike, ki so na isti višini kot njihovi ameriški kolegi. Pogledimo samo nekatere primere. Ko je Stan Kenton gostoval s svojim velikim orkestrom leta 1951 v Evropi, je istočasno gostoval Anglež Ted Heath v Združenih državah, in sicer v New Yorku, kjer je imel »Carnegie Hall Jazz Concert«, katerega diskografski posnetek se mi je posrečilo dobiti v roke. Zato lahko rečem, da je današnji Heathov orkester enakovreden najboljšim ameriškim sodobnim big bandom. Prav tako lahko rečem, da Italijan Oscar Valdambrija prvi nič ne zaostaja za Milesom Davisom iz Kalifornije. Če bodo evropski glasbeniki z isto vnemo gojili to glasbo, bodo kmalu povsem enakovredni Američanom.

Za sedaj je jazz v Evropi samo aklimatiziran, vendar upam, da se bo tudi med nami Evropejci nekega dne našel talent, ki bo s svojo iniciativo usmeril današnji jazz na kakšno novo pot.

Pravijo, da podnebje vpliva na človeka. Zdi se pa, da to ne drži za glasbenike jazzu. V vedno megle Angliji n. pr. srečamo Teda Heatha, če gremo pa še bolj na sever v mrzlo Skandinavijo, pa najdemo umetnike, kot je Rolf Ericson (trobentač), ki je leta 1950 sodeloval na koncertu v Kopenhagenu, kjer je gostoval Charlie Parker. Ko sem poslušal diskografski posnetek s tega koncerta, sem ugotovil, da je občinstvo z istim navdušenjem ploskalo, ko je po Parkerju prevzel solo Ericson. V Nemčiji je Jutta Hipp, ki je danes mednarodna predstavnica komornega jazzu. Ne smem pozabiti tudi na imenitnega bariton-saksofonista Sveda Larsa Gullina, ki pride zelo rad na »Jam Session« v Milano. V orkestru Stana Kentona je dalje poleg imen evropskega izvora n. pr. Kentonov aranžer Peter Rugolo, ki je po poreklu Sicilijanec, pozavnist Archie L. Docque, ki je Francoz, Italijana Joe in Ray Triscari ter še sloviti tenor-saksofonist iz Wood Hermanovega orkestra Vido Musso, ki je tudi Sicilijanec. Končno je še Anglež, ki si je s svojim kvintetom pridobil takoj po vojni velik del ameriškega občinstva, slepi pianist George Shearing.

Ali menite, da se pojavlja kakšno zblizanje med klasično resno in jazz glasbo? Se pričnjata medsebojno oplajati, ali je med njima še vedno ostra meja?

Mislím, da bi bil natančen odgovor precej tvegan, kajti jazz ima kot glasbena zvrst svoje korenine v »Novem svetu« in je razumljivo, da se opira sodobno ustvarjanje vsaj slogovno na ameriško izvirnost. Glasbena misel je pa popolnoma individualna zadeva posameznega skladatelja, ki po svoje občuti jazz glasbo. Vidimo tudi, da se skladatelji resne glasbe radi nagnejo k jazzu. Vzemimo za primer Kreneka, ki je napisal jazz-opre »Johnny spielt auf« ali »Johnny svira«. Dodajanje prvín jazzu resni glasbi pa prav posebno prija skladatelju Paulu Hindemithu. Zato se mi zdi še bolj naravno, da se je oklenil jazzu tudi George Gershwin v svojih velikih delih kot »Rapsodija v modrem«, »Amerikanec v Parizu« ter opera »Porgy and Bess« in končno še »Kubanska uvertura«, v kateri uporablja celo latinsko-ameriške ritme.

Težko je sicer prerokovati, kakšna bo oblika bodoče glasbene umetnosti. Vendar že sedaj lahko rečemo, da jazz že danes močno vpliva na ustvarjalce moderne resne glasbe. Ta vpliv se čuti ravno pri velikih modernih ustvarjalcih, ki radi segajo po harmoničnih prijemih in instrumentalnih sredstvih, ki so lastni za jazz oziroma katerih se je jazz najprej posluževal ter dal s tem marsikateremu sodobnemu skladatelju pobudo za nove, izvirne glasbene domisleke.

Ker se obe glasbi gibljeta vsaka v svojo smer, je jasno, da obstoji in bo še ostala meja med obehma glasbenima zvrstema. Vendar ta meja nikakor ne bo preprečevala medsebojnega oplajevanja.

Kaj mislite o slovenskem jazzu in o jazzu v Italiji?

Slovenski jazz je danes že na prav lepi umetniški višini. V glavnem ga predstavljajo: Veliki orkester Bojana Adamiča, Ljubljanski Jazz Ansambel in kvintet Jožeta Kampiča. Kot eno mnogo obetajočih slovenskih jazz pevk omenim Marjanco Deržajevo. Tudi pri razvoju slovenskega jazzu so v glavnem pomagali idealisti in mladi umetniki, ki so si jemali za vzor najvidnejše mednarodne jazz glasbenike. Omeniti moram še, da je Ljubljanski Jazz Ansambel, ki ga vodi trobentač Urban Koder, odnesel lanskega septembra na blejskem »Jazz Festivalu« prvo nagrado za ansambel sloga dixieland revival (moderna struja tradicionalnega jazzu). V Italiji je pa jazz v zadnjih 15 letih močno napredoval. Omenil sem že imeni Gianni Bassa in Oscar Valdambrija, ki imata oktet ter igrata v slogu kalifornijskega swinga. Poleg teh je še mnogo drugih malih ansamblov, kot so Gil Cupini in njegov kvintet, Roman New Orleans Jazz Band, Milan Jazz College Society, Romano Mussolini s trobentačem Nuzom Rotondom in še cela vrsta zelo dobrih combo zasedb.

Kakšno je vaše mnenje o zadnjih festivalih v Newportu (ZDA) in v Sanremu?

Ti dve imeni sta tako zemljepisno kot kvalitativno dokaj oddaljeni ter je boljše, da obeh ne tlačimo v isto vrečo.

Festival jazzu v Newportu v ameriški državi Massachusetts je bil nekaj meeting glavnih asov jazz glasbe iz vseh držav Severne Amerike. Tudi nekateri evropski umetniki so se ga počasi pričeli udeleževati, vendar so jih Američani po večini kvalitativno nadkrijevali. Ta festival je bil do sedaj nekaka olimpiada umetnikov jazzu. Žal se zdi, da tega festivala ne bo več. Temu je vzrok škandal, ki so ga lansko leto povzročili pijani tepsti, ko so pričeli razbijati po mestu, da niso zadostovali policija in gasilci, ampak so morali poklicati na pomoč celo oddelke »marinesov«, ki so pobesnelo drhal končno razgnali.

Festival jazzu (ne popevk) v San Remu je pa šele otrok zadnjih let. Tu se še niso pojavili najslavnejši mojstri jazzu, zato je to prireditev težko dokončno oceniti. Letošnji festival je brez dvoma velik korak naprej v primeri z lanskim.

In zdaj še nekaj o lahki glasbi in popevkah. Kakšno je vaše mnenje o današnjem slovenskem lahki glasbi in popevkah? Ali sta si obe že pridobili lasten slog? In katere avtorje ter pevce najbolj cenite?

Današnja slovenska lahka glasba prav lepo uspeva. Prav posebno še tista, ki ima kot podlago folklorno motiviko. Tu mislim predvsem na lahko glasbo, kot jo igrajo Avseniki, »Veseli planšarji«, »Zadovoljni Kranjci« in podobni ansambli. Te vrste lahka glasba je pač zajela najširše plasti občinstva. Kot avtorji popevk imajo v Sloveniji največ uspeha brata Slavko in Vilko Avsenik, Bojan Adamčič in Jože Privšek. Pojavil se je tudi novi avtor, to je Vladimir Stiasny iz Domžal, ki je napisal že celo vrsto pristrčnih popevk, od katerih je sedaj najbolj v modi njegov »Colniček«.

Tudi dobrih pevcev ne manjka: saj so tu Marjanca Deržaj, Betty Jurkovič, Jelka Cvetežar, Majda Sepe in druge. Moških pevcev pa le manjka. Tu je edini Franc Koren, ki skupno z Daro Filipičevo razveseljuje slovenska srca s popevkami folklornega tipa. Rock and roll pa zastopa ljubljanski Elvis v osebi Mojmira Sepeja.

Naša velikonočna novela

Deklica Nagelah

Dobili smo se kot vsako soboto zvečer v krčmi »Pri treh babah« v starem mestu — odkrili smo jo bili med neprestanim umikanjem pred televizijo, juke-boxi in poslovalnicami za totocalcio. Razen odsotnosti teh značilnih rekvizitov našega stoletja se je odlikovala še po ribjih specialitetah. Zenske, ki so cvrle okusno ribjo jed in nam jo nosile na mizo, so sicer delale čast imenu krčme, toda nihče nas ni silil, da bi jih gledali. Ocvrte ribe smo počasi in pobožno zalivali z istrskim črnim in vse skupaj je skoraj spominjalo na nekak obred. Po večerji smo naročili še nov liter črnega in nekaj oliv, da se je laže pilo ali »da bi vino manj čutili«, kot je trdil Pavel, ki je veljal za pesnika, čeprav je minilo že dvajset let, kar je izdal svojo prvo in zadnjo pesniško zbirko. Nato smo se menili to in ono ter se včasih po tretjem litru razgrela do živih debat, da smo se takole po polnoči, ko so ženske že pospravljale stole na m'ze, razšli kar razdraženi. A vendar so nam bili ti sobotni večeri ljubi in smo se vedno spet znašli skupaj. Pomagali so nam preko samotnosti sobotnih večerov, saj smo bili vsi trije samci — in smo še. No, včasih nas je bilo več, a pustimo to. Tistega večera, bilo je na cvetno soboto, smo se torej spet znašli skupaj in polemizirali o literaturi.

»Vse naše pripovedništvo je dolgočasno,« je trdovratno gonil svoje Mirko. »Noben slovenski pisatelj ne zna napisati zanimivega romana. Temu je kriv Cankar, ki je s svojim svetobolnim simbolizmom zamoril vso epiko v naši literaturi.«

»Kje vraga pa naj današnji slovenski pisatelj najde snov in junake za pravi epski roman?« sem rekel. »Ali v ljudeh, ki jim že po prvem otroku zmanjka življenjske sile in dajo še tega v italijansko šolo? O teh se pač ne splača pisati. Ali o onih drugih, ki barantajo na Ponterossu za copate in grde cene punčke? Povesti o partizanih in domobrancih pa imamo tako že preveč.«

»Ce ni snovi, tudi navdiha ni,« je prikimal Pavel in srknil iz kozarca.

»O, snovi je dosti, samo videti jo je treba,« je rekel Mirko in odločno zabodel zoborebec v olivo, ki se mu je izmikala.

»No, pa povej, kje jo vidiš?« sem dejal.

»Vse povsod. Samo malo se je treba ozreti naokrog ali nastaviti uho.«

»Na primer?«

»Na primer usoda nekonformističnega slovenskega intelektualca v povojnem času. Ali ne doživlja tak človek nadvse zanimivih izkušenj in duhovnih pustolovščin? Rad bi bral o tem. Seveda le nekonformističen roman o nekonformističnih ljudeh.«

»Dobro. In kaj še?«

»Rad bi na primer bral roman o usodi slovenskega begunca. Rad bi bral o tem, kaj se dogaja v človeku, ki je obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru ali škofijsko gimnazijo v št. Vidu nad Ljubljano, ko se znajde v New Yorku ali v kakem obalnem gnezdu na Novi Gvineji? Slovenska tragika v tujem eksotičnem svetu. Kdor zna pisati, bi lahko napisal kaj zanimivejšega, kot je pisal Joseph Conrad... Cosa desidera?« se je nevoljno obregnil nad mladega, kodrolasega človeka, ki se mu je vsiljivo dotaknil z roko ramena.

»Scusate, signori, siete stranieri, vero? Daič? Če želite, vas seznanim s tremi dekletji... So lepe, ragazze per bene...« je zažlobudral v komaj razumljivem napoletanskem narečju.

»Va in malora!« se je zadril Mirko in stresel z ramena njegovo roko. »Pojdi k vragu! Nikar nas ne moti!«

»Scusi!« je rekel oni komaj s senco užaljenosti, kot trgovski potnik, ki mu nekoliko prehlavno zaprejo vrata pred nosom, pa ve, da spada to k njegovi službi in se nima pomena razburjati.

»Kaj sem že hotel reči? Aha. Ta eksotika bi bila čisto posebne, moderne vrste, ne samo zunanja, pogojena od okolja, ampak tudi notranja, psihološka, mnogo bolj kot pri Conradu ali Kiplingu...« Mimogrede se je še enkrat ozrl z jeznim obrazom k

Napoletancu, ki se je obiral pri »banku« in zrl k naši mizi. »Navsezadnje bi se dalo pisati tudi o tej tržaški eksotiki, ki je zmes revščine, trgovine in erotike.«

»Nasploh pa pri današnjih slovenskih pisateljih pogrešamo čutnosti,« je povzel Mirko na neko Pavlovo pripombo. »In tudi smisel za eksotičnost, za človeško avanturo. Ne gre za to, da pisatelj zvesto oriše neko novo okolje, ampak da da slovenskemu romanu novo dimenzijo, dimenzijo velike pustolovščine, element nepredvidenega, popolnoma neznanega in iracionalnega. Rad bi bral, kako slovenska narava na to reagira. Ali enako kot pri Conradovih ljudeh? Ne verjamem.«

Vil si je v kozarec ostanek iz steklenice.

»Se en liter!« je zaklical ženski za štedilnikom.

Molčali smo, dokler ni stal novi liter na mizi. »Na te misli sem prišel danes, ko sem dobil tole pismo od Gregorja,« je nenadno dejal Mirko in potegnil iz notranjega žepa v jopiču precej veliko rumeno kuverto z vrsto rdečih in zelenih znamk.

»Haiti,« je pojasnil, ko je videl, da so se najine oči ustavile na znamkah.

Odprl je kuverto in vzel iz nje precej veliko fotografijo na mehkem papirju.

»Poglejta!«

Drug za drugim sva si jo ogledala. Prikazovala je mlado, zelo lepo, temnopolto dekle s kratkimi, bleščečimi črnimi, na čelo spuščenimi lasmi, vrsto bleščeče belih zob med lepo začrtanimi ustnicami in dolgimi uhani.

»Ali vesta, kdo je?«

Seveda si nisva mogla misliti. Toda če je bilo pismo od Gregorja... Gregor, ing. Gregor Klančnik je bil še pred malo časa četrti v naši družbi.

»To je njegova žena. Domačinka s Haitija.«

Začela sva si z novim zanimanjem ogledovati fotografijo. Obrnil sem jo. Zadal je pisalo: »V znak našega prijateljstva. Gregor.«

Spodaj je bilo pripisano z nekoliko otročjo, razločno pisavo »Cordialement. Nagelah.«

»Nagelah ji je ime,« je pojasnil Mirko. »Sicer pa preberita pismo, je namenjeno tudi vama. V njem je zapopadna ena izmed nenavadnih slovenskih usod povojnega časa.« Vzel je iz pisma zložen list papirja in mi ga ponudil. Ko sem ga razgrnil, je padlo iz njega še nekaj fotografij majhnega formata. Ena je prikazovala isto dekle s srečnim, sijočim nasmehom in mehkim črnimi očmi, v nevestni opravi z Gregorjem ob strani, druga Gregorja in deklco na morski obali in tretja majhno hišo sredi bujnega zelenja.

Prepuštil sem fotografije Pavlu ter razgrnil pismo. Napisano je bilo s strojem. Gregor je svoja pisma vedno pisal s strojem.

»Kar beri,« je rekel Mirko. »In potem še reci, da manjka snovi za zanimiv slovenski roman.« Prižgal si je novo cigareto, vtaknil tudi meni eno med ustnice ter se udobno naslonil nazaj, opazujoč moj obraz.

Bral sem na glas:

Dragi Mirko,

oprosti, da Ti tako dolgo nisem nič pisal. Moje zadnje pismo si dobil še iz Kanade, zdaj pa sem že skoraj pol leta tu na Haitiju — in oženjen. S Haitijanko seveda. Oglej si jo na fotografijah. Gotovo se čudiš, da je šlo vse tako naglo, a saj me poznaš, da sem človek naglih odločitev. In tu se mi res ni bilo težko odločiti, čeprav ste me poznali kot zakrknjenega samca.

Toda naj Ti opišem vse odkraja. Pozno je že in Nagelah že spi, meni pa se še ne da. Dobil sem pismo od matere, ki me je živo spomnilo na domovino in na vas prijatelje, ki ste mi toliko let nadomeščali družinsko vzdušje tam na zadnjem koščku naše zemlje; razburkalo mi je čustva in misli, da bi ne mogel zaspati. Mati odgovarja na moje pismo, s katerim sem ji sporočil, da sem se poročil, in ji poslal fotografijo moje Nagelah. Piše, da je vesela neveste, in jo blagoslavlja. Ali ni ganljiv ta blagoslov slovenske matere deklici s Haitija? Zelo me je razveselilo in Nagelah je jokala od sreče.

Zaradi te srečne razburkanosti v sebi ne morem spati in tako porabim priložnost, da bom odgovoril na nekatera pisma, ki že vse predolgo čakajo od-

F. Gorše

Vstajenje (linorez)

govora. In med njimi je tudi Tvoje. Ti si celo prvi na vrsti, da Ti odgovorim.

Res nisem prišel do pisanja, toda mnogokrat sem mislil nate in na vse prijatelje tamkaj. Kaj počenjate? Se še vedno zbirate ob sobotah na večerjo in klepet v kakšni zakotni gostilni? Včasih bi se rad znašel med vami in mislim, da bi si imeli veliko povedati. Priznam, da mi je včasih celo dolgčas po tistih prijateljskih večerih, vendar pa moram tudi po resnici priznati, da sem vesel, da sem tukaj. Imam namreč občutek, da šele zdaj resnično živim. Kadar mislim na vas, začutim v srcu rahlo domotožje, kakor ga občuti človek po svojem rojstnem domu ali ob misli na nekdanje sošolce, vendar pa ve, da je treba odriniti tisto čustvo v spomin in da se tisti čas ne bo nikdar več vrnil, ker življenja ni mogoče obrniti nazaj. In tako je tudi prav. Ne vem, če boš razumel, kaj mislim povedati, toda če zdaj preišlujem o tistem našem življenju v Trstu in morda že prej v domovini, se mi zdi, da sem le nekako životaril, kot nekak hromec, ki si je lepo uredil kotiček v podstrešnici, kjer nato v miru sanjari lepe sanje o življenju, katerega mu ni dano živeti. Tako smo sanjarili tudi mi. Lepo je bilo razpravljati s Teboj in z drugimi prijatelji o velikih naših in svetovnih problemih, o literaturi, o umetnosti, estetiki, lepoti in ženskah, toda pri vsem tem smo bili le vendarle samo sanjači. O vsem smo razpravljali abstraktno, od daleč, celo o ljubezni. O vsem smo imeli svoje mnenje, o vsakem vprašanju tudi pripravljeno najboljšo rešitev, toda nobene stvari nismo dejansko reševali. To smo prepustili drugim. Zadovoljevali smo se z vlogo gledalcev in komentatorjev. Tudi to je bilo lepo in mnogokrat je celo bolj poetično kakor gaziti po blatu na terenu tam, kjer se problemi dejansko rešujejo. Vendar pa za trajno to človeku ne nudijo utehne. In v tem je bil resnično tudi vzrok naše večne neutешenosti, našega večnega nezadovoljstva in kritike. V mislih smo si ustvarili o vsakem problemu neko idealno rešitev in potem smo trpeli, ko smo gledali, kako je bilo dejansko reševanje daleč od tega ideala. Niti na misel pa nam ni prišlo, da bi tudi sami poprijeli in pomagali pri reševanju. Morda smo se podzavestno bali, da bi si umazali roke in vnesli nered v lepo katalogizirani svet naših idej, in mogoče smo imeli tudi premalo poguma za to. Danes se zavedam, kako zelo abstraktno, neživljenjsko je bilo vse to. Imel sem srečo, da sem se pravočasno iztrgal iz tiste abstraktnosti, ali bolj rečeno, da so me razmere iztrgale iz nje in me pognale v sredo življenja, me vrgle iz tiste udobne lože gledalca v blato življenja. Kajti samo iz blata, iz zemlje, iz umazane gmote življenja je mogoče graditi nekaj novega. In odkril sem, da je mnogo bolj osrečujoče gnesti blatno gmoto življenja in graditi iz nje novo tvorbo, kakor pa priti potem, ko je že postavljena in pod streho, ter odkrivati na njej estetske napake.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Po svetih stopinjah

Na veliki petek se v Jeruzalemu vsako leto zbira vedno več romarjev vseh narodnosti. Velika noč je za tistega, ki jo je doživel na krajih Kristusovega trpljenja, neizbrisen spomin. Še leta in leta v duhu preživlja dneve trpljenja in vstajenja ter hodi po svetih stopinjah.

Preden se razvije procesija križevega pota po jeruzalemskih ulicah, se že več ur drena množica vernikov pred staro vojašnico v bližini svetopisemskega templja. Tu je Poncij Pilat sodil in obsodil Kristusa. Majhen osmerokoten stolpič kaže prostor trnjevega kronanja. Nekaj stopnic navzdol se znajdeš pred pročeljem frančiškanskega samostana. Na tem prostoru se uredi križeva procesija, ki običajno skozi Jeruzalem devet postaj; zadnjih pet se namreč nahaja v baziliki svetega groba. Prvi se uvrste v procesijo frančiškani, varuhi svetih krajev; za njimi stopajo dominikanci v belih kutah, nato cistercijanci ter ženski redovi. Sledi dolga množica romarjev; večina jih danes nosi križe na ramah. Sprevod se vije skozi ozke mestne ulice, preko natrpanih bazarjev, mimo gruč ljudi vseh ver in noš. Nihče se ne posmehuje. Arabci in Judje,

Križev pot: prizor iz pasijonske igre iz Oberammergau

prav tod vlekli Križanega pred več kot 1900 leti na Golgoto.

Marsikaj je zginilo, kraj trpljenja pa je ostal. Cesar Hadrijan je v strahu pred zmagujočim krščanstvom ukazal zrvnati Kalvarijo, božji grob in svete kraje. Menil je, da je zasul tudi vero. Že 200 let po Hadrijanu je Konstantin Veliki ukazal škofu Makariju, naj zgradi na kraju trpljenja veličastno baziliko. Prav tisti izravnani prostor je pokazal točno

mesto Kalvarije. Pozneje so cerkev porušili Peržani. Vstala je nova, še večja, tako da je v njej našla prostora vsa Golgota. Tudi to so stoletja zrušila. Bizantinski cesar Konstantin Monomah je ukazal na istem mestu postaviti tri cerkve: svetega groba, Kalvarije in najdbe sv. križa. Sedanja bazilika v bizantinskem predelanem slogu se pa dviga na temeljih cerkve izza križarskih časov.

Procesija hodi po svetih stopinjah. Ponekod se pomika, ker je ozko, le v gosjem redu. Svetišče je razdeljeno v dve ladji. Desna je v lasti katoličanov. Tu so spomini na tri postaje križevega pota: Jezusa slečejo, na križ pribijejo in prostor Matere pod križem. Leva ladja, v lasti grške pravoslavne Cerkve pa časti kraj, kjer so dvignili križ, in zadnjo postajo smrti.

Srce bazilike je pa sveti grob prav pod veličastno kupolo. Grob je vsekani v živo skalo. Pred njimi se dviga steber z ostankom skale, kjer je stal angel in oznanil na velikonočno nedeljo: Kristus je vstal! Prava sobica božjega groba je komaj dva metra široka in skoraj toliko dolga.

Tu, pod zlatimi svetilkami, poklekujajo romarji po vrsti in se vtoplajo v spomine trpljenja in vstajenja.

Velikonočne šege po slovenskih krajih

Kot vsak praznik so tudi velikonočni prinesli v ljudsko kulturo marsikatero zanimivo in pomenljivo šego ter navade. Otroška in ljudska duša jih mnogo bolj občuti kot odrasli in meščanski ljudje. Tem se vse stare navade, ki vrejo iz naravnega človeškega občutja, zde že presmešne. Velika noč pomeni za brezdušnega človeka atomske dobe le še dneve pitja in dobro obložene mize.

V kotičku srca se pa le še spominjajo nekdanjih prazničnih dni, ko so stare navade lepšale mlada leta. Ponekod so še pri življenju šege in navade v dneh okrog praznika vstajenja.

Moč zelenja in pomladnega življenja so naši predniki povezovali z verskim čustvovanjem. Nedelja pred veliko nočjo je cvetna nedelja; na Goriškem in Tržaškem ji še vedno pravijo oljčnica. K blagoslovu nosijo oljkove veje ali debele butare, kar simbolizira iz zimskega spanja prerajajočo se naravo. Tako se tudi krščanski človek prebuja iz spanja v krivdi k vstajenju v Kristusu. Pri nas nosijo blago-

Velika noč! Vzem ali uozen ji pravijo še danes v Beli krajini, Istri in tudi v Šklednju ter spodnji tržaški okolici. Zenske so že dneve poprej pripravljale »žegen«. Na Goriškem pince, na Tržaškem in Stajerskem pa presnic. Drugod so to potice. Ne sme pa manjkati hrena in kuhane gnjati. Na Primorskem se je ohranila še navada pripraviti hladeitino, ki ji pristni Vipavec še vedno pravi žepca.

Na velikonočno nedeljo so še pred zoro zagrmeli topiči. Po vaseh in mestih se je med petjem in pritkavanjem vila vstajenjska procesija. Dekleta so pa z »žegnom«, naloženim v belo pogrnjenih jerbah hitele od opravila domov, da bo družina zagriznila za zajtrk blagoslovljene velikonočne jedi.

PIRHI, PIRHI!

Posebnost med velikonočnimi jedili so pa rdeči pirhi, ponekod (v Prekmurju in Prlekiji) pa rumenice ali rumenice. Še starejša je pa navada poslikanih jajc. S kovinskim pisalom, skozi katero teče

Križanje: prizor iz pasijonske igre iz Oberammergau

ki so se še dan poprej srečavali s smrtnimi pogledi, spoštljivo zro za kristjani in se vrnejo k barantanju in kupčiji, šele ko je zadnji zvok »miserere« zamrl za vogalom pri avstrijskem zavetišču.

Marmornat steber kaže, kje je Kristus prvič padel pod križem. Nekaj minut dalje od tega mesta stoji cerkva Matere trpljenja; tu je Kristus srečal svojo Mater. Še malo dalje kaže mala kapela kraj, kjer je Cirenejec pomagal nositi križ.

Šesta postaja je na koncu strme ulice. Tabla pove, kje je Veronika podala prtljavo, da si je Gospod otrl pot s čela. Procesija se ustavi pri postaji, kjer je Sin božji drugič padel pod križem. Sprevod se veča; vedno novi romarji se priključujejo. Velika množica se ustavi pred absido bazilike Sv. groba. Tu je postaja tretjega padca pod križem. Zadnja po jeruzalemskih ulicah. Ostale se nahajajo med obširnimi zidovi bazilike Sv. groba.

—0—

Stopinje odmevajo od temnih tlakovanih ulic brez sledi zelenja. Slišijo se kot koraki rimskih legionarjev in centurija Longina, ki so

slovit oljkove veje, okrog Ljubljane pa butare; na Tolminskem in Stajerskem poznajo zanje izraz venik. Ponekod na Koroškem vesijo na butare kruške in preste.

Veje iz cvetnonedeljskega snopa zatikujejo za tramove in svete podobe po sobah. S šibami iz snopa pa so nekoč poganjali živino na prvo pomladansko pašo. Ob hudi uri žgejo blagoslovljene oljke.

Zadnje dni velikega tedna so hodili otroci po vaseh z ragljami in ropotci. V poganskih časih so na tak način odganjali zlo, ki je grozilo spomladanski setvi. Ta običaj je zatem dobil krščanski značaj in se je s tem izražala žalost nad Kristusovim trpljenjem.

Na veliki četrtek zazvonijo zvonovi zadnjikrat pri »gloriji«, nato utihnejo in »gredo v Rim«. Preden so odzvonili, je mlado in staro teklo k vodnjakom, si umit obraz in grehe. Ta navada se je dolgo ohranila tudi v goriški in tržaški okolici. Do vstajenja so zvonovi bili tihi; glasile so se samo raglje ali ropotci.

vosek, pokrijejo na lupini tiste dele, ki ne bodo barvani. Najbolj so v navadi geometrični in rastlinski okraski. Zelo lepe pirhe znajo delati v Beneški Sloveniji in v Beli krajini. Znanj so tudi pirhi iz Robedišča v Kobariškem kotu.

Na velikonočni ponedeljek je še navada, da se mladna igra s pirhi. Na Kranjskem trkalikajo jajca po položni deski. Pri nas jih otroci »takajo«; če pirh zadene spodaj stoječe jajce, dobi zmagovalec oboja pirha. V severnih krajih pa jajca trkajo drugo ob drugo; zgubi tisto, katerega lupina se na vrhu potlači. Treba je izbrati pravo jajce s tršo lupino; prebrisani otroci najprej potrkaajo s pirhom ob zobe; če se sliši pravi zven, tisto je pripravno za trkanje. Stara primorska navada je pa sekanje jajc z novci. Če se kovanec zapiči v jajce, je igralec zmagal. Drugod pisane pirhe poskrijejo okoli hiše in po raznih skrivališčih in otroci imajo velikansko veselje, ko jih na velikonočno soboto iščejo.

Se mnogo je takih lepih navad, ki vzbujajo veselje tudi v današnjih trpkih časih.

Deklica Nagelah

(Nadaljevanje z 8. strani)

Morda je bilo zame vse to lažje, ker sem tehnik in mi je lažje — tudi dobesedno — zariti roke v blatno gmoto, iz katere se gradi novo, kot vam pesnikom in filozofom. Toda tudi vam bi resnično življenje ne smelo biti tja, tembolj ker vem, da ga nekje na skrivnem ljubite in hrepenite po njem, čeprav se ga morda v svoji abstraktnosti tudi bojite.

Toda dovolj tega filozofiranja in pridiganja. Zdaj Ti hočem opisati še nekoliko tega, kar se mi je dogodilo, odkar sem Ti zadnjič pisal. Kot veš, sem delal v Torontu pri neki gradbeni družbi. Ta je sklenila pogodbo za gradnjo cest na Haitiju in med inženirji, ki so morali tja, sem bil tudi jaz. V začetku mi tu ni prijalo, ker sem vedel, da je Haiti revna dežela in precej daleč Bogu za hrbtom, medtem ko sem si bil jaz komaj nekoliko uredil življenje v Torontu. Pravkar sem si bil kupil nov avto in še skoraj nisem imel časa, da bi ga bil pošteno preskusil. Vendar pa imam tudi nekaj pustolovske žilice in tako sem bil vendarle nekoliko radoveden, kakšno je življenje v tropskih krajih. Se nikoli nisem bil prišel bogve kako daleč na jug. Tako sem se vdal v odločitev, proti kateri bi tako nobeno protestiranje nič ne pomagalo (kdo pa bi se tudi oziral na proteste človeka, ki komaj nekaj mesecev uživa gostoljubje v deželi?), in se odpeljal z našo tehnično skupino na Haiti.

Tu sem bil v prvem hipu, ko sem stopil z letala v Port-au-Princeu, očaran in razočaran hkrati. Očaran nad slikovitostjo in sproščenostjo tukajšnjega življenja in nad ljubeznivim značajem teh ljudi, ved katerimi so zastopane vse rase in celo vsi rasni odtenki, razočaran pa nad njihovo revščino, ki je hujska, kot pa si jo naš človek sploh lahko predstavlja. Toda v glavnem mestu je celo revščina še reprezentativna v primeri s tistim, kar sem odkril potem v majhnih krajih v notranjosti. Določili so mi namreč odsek ceste precej daleč od Port-au-Princea, v hribovitem kraju, kjer so hiše zgrajene iz blata in skačejo otroci nagi okrog. Večina jih je tako sestradanih, da jim lahko prešteješ vsa rebra, trebuhe pa imajo nenaravno napihnjene. Najbrž še nikdar v življenju niso bili resnično siti. Celo voda je tu dragocenost. Pri vsem tem pa so ti ljudje pridni in ljubeznivi. Takoj prve dni so se mi prikupili.

In kako čudovita je tukajšnja narava. Iz Kanade smo odpotovali, ko je šlo že močno na jesen in je nekajkrat že celo snežilo. Tu pa nas je sprejelo toplo sonce, od katerega se zdi ves otok kot pozlačen, in pri vsem tem niti ni bogve kako vroče, če se pomisli, da smo v tropskih krajih. Toplo je približno tako kot pri nas v drugi polovici junija. Predstavljaj si mogočne palme na obali, sinjemodri ocean in bujno zelenje gora; iznad nizke džungle se dvigajo pahljače palm »cocomaque« Tupatam stoji par revnih kočic, pred katerimi se igrajo napol nagi otroci, medtem ko možki in ženske okopavajo v bližini majhne njivice banan, »batate« in sladkornega trsa ali tovorijo od daleč vodo za pitje in namakanje.

Takoj sem vzljubil to deželo, kakor vzljubiš včasih kakšnega človeka, še preden ga dobro spoznaš. Cutiš pač, da je vreden tvoje ljubezni in sočutja.

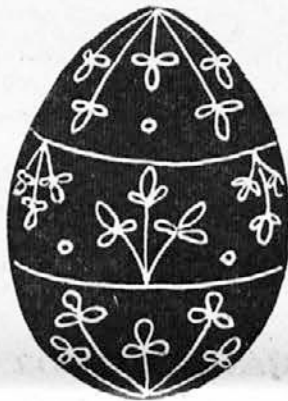
Pozabil sem Ti zapisati, da so poslali za nami tudi naše avtomobile. Tako sem se lahko vsako soboto popoldne odpeljal v Port au Prince ter se tako vrnil v »civilizacijo«. Ugajalo mi je postopati po ulicah ali sedeti pred kako kavarno in opazovati pestro človeško vrvenje. Slikovitejša množice morda ni na svetu. Kljub vsej svoji revščini so ti črnci in meščanci veseli, bolj veseli kot mi, in nas ne zavidajo za naš »standard«.

V Port au Princeu sem se navadno nastanil v hotelu »Beaux Rivages« in tam sem tudi spoznal Nagelah. Studirala je zadnje leto na liceju in bila hkrati zaposlena kot manekenka. Nastopala je na modnih revijah. Take revije so bile večkrat ob sobotnih večerih tudi v salonih našega hotela. To je tu vedno važen družabni dogodek. Obiskujejo jih ljudje iz tukajšnje vladajoče plasti, simpatični, pogosto zelo izobraženi, vedno pa zelo vljudni, bogate meščanske družine in tuji turisti, največ Američani in Nemci. Ti imajo tako priložnost spoznati najlepša haitska dekleta. Ne bom zanimal, da tudi jaz kmalu nisem več manjkal na nobeni taki modni reviji v hotelu, in to prav zaradi Nagelah. Takoj prvič mi je padlo v oči vitko, lepo dekletje rjave kože, ki bi jo lahko zamenjal za močno zagorelo korpalko naših krajev, in z lepimi črnimi očmi. Naj-

bolj pa so me očarali njeni gibi, kako se je premikala na odru, ko je prednašala obleke, naravno, prikupno in nadyse harmonično. Morda se ti bo zdelo smešno, da jo tako hvalim, a pišem ti pač tako, kakor sem čutil, in povrh tega priznam, da sem zaljubljen vanjo, kakor nisem bil še nikdar, čeprav bi lagal, če bi se delal popolnega novince glade žensk, kar ti je dobro znano...

Potem sem jo opazoval, sedeč pred barom v »hallu«, ko je odhajala. In njeni koraki, vsi njeni gibi so bili prav tako ljubki, naravni in skladni kot na odru, čeprav ni mogla vedeti, da jo opazujejo kritične oči... Zelo mi je ugajala, toda ni mi prišlo na misel, da bi jo nagovoril ali prosil za dovoljenje, da jo lahko pospremim. Morda me je odvracala od tega misel, da je druge rase (v njej je pravzaprav pomešanih več ras in od vsake je dobila, kot je videti, samo najlepše), ali zavest, da sem tu samo začasno...

Toda nekoč se je mudila tu v hotelu nemška družba, ki je bila na križarjenju po Karaibskem morju, in med njo je bil tudi sin nekega industrijca iz Westfalije. Fant morda še ni imel petindvajset let. Okrog vratu je imel večno obešen fotoaparat, čez ramo pa majhno filmsko kamero ter je snemal, kar mu je prišlo pred nos. Tudi on je od-

kril Nagelah in se je je takoj lotil. Pridobil jo je za to, da jo je lahko posnel na filmski trak, in zdelo se je, da jo to zelo zabava. To me je že nekam razdražilo. Potem pa je postal nesramen, in ker sva se bila mimogrede seznanila, me je hotel porabiti za tolmača, da bi mu pomagal pregovoriti deklet, naj bi prišlo na sestanek z njim. Sam namreč ni znal besedice francoski, ona pa ne nemški ali angleški.

»Ali mislite resno z njo?« sem ga vprašal.
 »Seveda.« V njegovih očeh in izrazu debelušnega, nadutega obraza je bila sama nedolžnost.
 »Toda ali niste dejali, da čez dva dni vaša ladja že odpluje naprej?«
 »In kaj zato? V dveh dneh je dovolj časa, da...«
 Ne bom ponovil njegovih besed.
 »Potem pa si dobite drugega tolmača,« sem rekel.

»Schon recht,« je rekel in mi obrnil hrbet. Ni mi dalo miru in sem ga začel opazovati. Videl sem, da se je naprej vrtel okrog dekleta in se ji pridružil, ko je odhajala iz hotela. Jezilo me je, ker ga ni odgnala, toda rekel sem si, da tega že iz vljudnosti ni mogla storiti. Šel sem ves čas za njima. Končno sta se znašla blizu njenega doma v predmestju. Bilo je že precej pozno in ulica je bila slabo razsvetljena. Šel sem prav blizu za njima. Seveda nisem imel drugega razloga za to kot ljubosumnost, kar rad priznam. Nenadno sem zagledal, kar sem že ves čas pričakoval. Zagrabil jo je za roke in jo hotel priviti k sebi. Slišal sem njeno naporno dihanje, ko se je trudila, da bi se mu izvila. Stal sem že skoro zraven njuju in čakal. Tedaj jo je oni za hip z eno roko spustil, da je odrgel na tla filmsko kamero, katere jermen mu je bil med rivanjem zdrknil z ramen na lakot. To je dekletko izkoristilo in se mu iztrgalo. Začelo je bežati, on pa za njo. Zaslíhal sem njen tihi, prestrašeni klic. Pograbil sem njegovo filmsko kamero na tleh in mu jo zalučal v hrbet. Ko se je obrnil, sem mu jih nekaj primazal, in še preden se je zavedel, kaj se je zgodilo, sem ga zalučal v neki plot in stekel za dekletko. Plot je moral biti napol geiz, ker sem slišal, kako je zahreščal pod njegovo težo. Kmalu sem dohitel dekletko in jo nato pospremil domov.

Bil sem pripravljen, da se me bo Westfalec v hotelu lotil in da mu jih bom moral še nekaj na-

ložiti (stvar me je začela kar veseliti, ker se že dolgo časa nisem pošteno stepel), toda ko se je drugi dan polepljen z oblizi prvi in dozdevno poln navdušenja prijavil za dolgi avtobusni izlet v Cap Haitien, na drugem koncu otoka, čeprav me je videl, da potpečljivo čakam v hotelskem baru na srečanje z njim, sem vedel, da je spremenil svoje načrte do odhoda ladje...

Tak je bil torej začetek mojega znanja z Nagelah. Nekoliko banalen, toda lahko mi verjameš, da je bilo nadaljevanje bolj romantično... Dejstvo je, da sem se zaljubil čisto po petošolsko in hkrati s trezno presojo inženirja ugotovil, da je v vsakem pogledu zares čudovito deklet. Najbolj pa me je očarala njena vedra narava. Ne vem, če bi ti sploh lahko na papirju opisal to njeno neprestano ljubeznivo, veselo čebljanje, to njeno nenehno nasmejanost ne le obraza, ampak tudi duha... In kako čudovit je zame občutek, da je srečna in da me ima rada tako, kot si nisem mislil, da ima lahko kaka ženska rada.

Včasih se mi zdi vse to kot prelepe sanje. Ali se ti je že kdaj pripetilo, da si sanjal nekaj lepega in se te je polastil v spanju občutek sreče, kot ga budni ne okusimo nikoli? Zaveš pa se ga šele, ko se zbudiš, in tedaj spet zapreš oči in na meji med spanjem in zbuječnostjo ugiblješ, ali je bila resnica, ali samo sanje. Tako se jaz včasih vzdam v svoji sreči in se vprašam, če je resnica. In se vedno spet nanovo prepričam, da je resnica. Tudi zdaj med pisanjem sem nekajkrat vstal in potihem stopil v sosednjo sobo ter prisluhnil njenemu mirnemu dihanju v spanju. In nisem se mogel premagati, da bi ne prižgal luči na nočni omarici in objel s pogledom zlatorjavega leska njene kože na belem vzglavju in črno maso njenih las, katerih vonj polni sobo in se meša z vonjem tropskega cvetja, ki prihaja skozi odprto okno z vrta.

Za tokrat naj bo dovolj. Jutri bom dal podpisati pismo tudi njej. Povedal ji bom, da je za mojega najboljšega prijatelja, in hotela bo vedeti, kdo je. Vse jo neskončno zanima, kar je z menoj v zvezi, najbolj pa moja domovina. Zna že lepo število slovenskih besed in včasih že izmenjava nekaj stavkov po slovensko. To jo strašno veseli. Najrajši pa posluša, ko ji pripovedujem o naši alpski pokrajini pozimi. Zasnežene planine, smučarji in skakalci v Planici — to se ji zdi nekaj fantastičnega, kakor so se zdele nekaj nam palme na obalah tropskih oceanov. Ne more se nagledati mojih fotografij, ki me kažejo kot smučarja na snegu. Ali se še spominjaš fotografije, ki nas kaže na našem smučarskem izletu v Zabnicah? To si je spravila v predal nočne omarice, da jo lahko vsak hip opazuje, zlasti kadar me ni doma. Torej vas vse pozna že tudi po obrazu in ne samo po imenih, ker ji večkrat pripovedujem o svojih prijateljih.

Daj to pismo brat tudi onima dvema in jima povej, da vas vse pozdravlja in vam vsem želiva enako srečo.

Se to: šele zdaj imam občutek, da resnično polno živim. Deliti svoje življenje z drugimi, sprejemati in dajati srečo in tudi bolečino — to je polnost življenja. Včasih, ko brnijo stroji na trasi za cesto, dvignem pogled in opazim globoko sinje nebo nad menoj, daljna zelena pobočja gora, ocean, ki se sinje lesketa v daljavi in se spaja na nevidnem horizontu z nebom, bližnje kočice, pred katerimi spokojno kopljejo črnici in monotono pojo o novi cesti, katero jim gradim, medtem ko napol nagi paglavci skačejo okrog mene in pazijo na vsak moj namig, da mi prinesejo vode ali napravijo kako drugo uslugo, polni občudovanja zame in stroje, in tedaj se spominim tudi na Nagelah ter sem srečen, kakor nisem nikdar niti slutil, da je možno biti srečen. In spominim se tudi na vas in nehote se mi zasmilite, ko si vas zamislim pri razgovoru v kakšni tržaški krčmi, ko rešujete velike probleme, pri tem pa pozabljate na majhne, ki so včasih še bolj važni, in na lastno srečo.

Res je bila tudi Nagelah pripisala svoje pozdrave v slovenščini.

»Zavidam ga,« je rekel Pavel in si ponovno ogledoval Nagelahino fotografijo. »Če bi bil inženir, bi se odpeljal tja. Toda kaj bi na Haitiju s pesniki?«

»Pa pojdi pridelovat banane,« je rekel Mirko.
 »Rad, če bi vedel, da srečam tam takšno Nagelah.«

Potem pa smo začeli razpravljati o tem, če je prijateljeva zgodba dovolj razgibana in dramatična, da bi lahko nudila snov za sodobni slovenski roman. In vročo debato so kot navadno prekinile tiste tri debele gracije, omenjene v imenu krčme, ko so začele postavljati stole na mizo in pometati s čiki posuti pod.

GOSPODARSTVO

Kako pravilno skrbimo za naša deteljišča

S tem vprašanjem se moramo večkrat baviti, ker so danes deteljišča podlaga naše živinoreje. Če pa govorimo o deteljiščih, navadno mislimo samo na deteljo lucerno (erba medica). Ostale detelje, posebno domača ali kranjska triperesna detelja, niso mnogo razširjene v naših krajih.

Detelji lucerni pravimo tudi sedemletna in celo večna detelja. Res je, da je pred 50 leti ta detelja dajala dobre košnje tudi 7 ali celo 10 let, a danes se začne izgubljati že v tretjem letu. Posebno hitro pa se detelja lucerna izgubi, če ni bila setev primerna in če smo jo nato zanemarili.

Ureditev deteljišča

Kljub odsvetovanju naši kmetovalci poveli sejejo lucerno med kakšno žito, navadno med ozimno pšenico. Pri tem načinu setve pa le redko seme pade v pravilno globino, kjer potem razširi svoje korenine. Večina semena ostane na vrhu: tu sicer izkaly, a v zemljo — posebno če ni zrahljana — požene le šibko koreninico, ki mlade rastlinice ne more zadostno prehraniti in ki po žetvi pšenice postane žrtev močnih sončnih žarkov. Zato setve detelje med pšenico prav redko dobro izpadejo in detelja ostane redka. Še slabše pa je, če smo istočasno z deteljo vsejali med pšenico še kakšno travo. V tem primeru sta redki tako detelja kot trava. Prevečkrat ni druge rešitve, kot tako setev preorati.

Pravilno ravnamo, če deteljo lucerno sejemo samo. Sejati pa jo bi morali s strojem, in sicer okoli 3 kg na 1000 kv. m. Pred setvijo bi seveda morali zemljišče dobro pripraviti, to je čim globlje preorati in pognojiti. Najprimernejše je več kot 40 cm globoko oranje. Lucerna namreč zelo globoko požene korenine in tudi od tam črpa potrebno hrano in vlago. Gnojenje pa mora biti popolno, se pravi, da je potrebna določena količina dozorelega hlevskega gnoja, ki zemljo rahlja, veže vlago in pospešuje razmnožitev bakterij, da v zemlji razkrajajo rudnine in rastlinske snovi v enostavne oblike, kot jih rastlinske koreninice lahko vsrkajo. Zemljišče, ki obsega 1000 kv. m površine, moramo pognojiti z vsaj 40 stoti dobrega hlevskega gnoja. Poleg tega moramo pred setvijo podorati na vsakih 1000 kv. m po 75 kg superfosfata in okoli 40 kg žveplenokisla kalijeve soli (solfato di potassa). Ko pa bo mlada deteljica pognala četrto peresce, je treba raztrositi na navedeno površino kakih 20 kg enega izmed sestavljenih umetnih gnojil. Najprimernejše je »fosfoazoto potassico« ali »PKN« ali kaj podobnega.

Starejša deteljišča

Če bomo uredili deteljišče tako, kot smo svetovali, bo že v prvem letu močno. V naslednjih letih pa ga ne smemo zanemariti. Že prvo leto po setvi moramo deteljišče najprej — konec februarja ali v marcu — ostro pobranati z obteženo brano, potem pa pognojiti s kakšnimi 25 do 30 kg gnojila »fosfoazoto potassico« ali »PKN« na vsaki 1000 m².

Prav tako ravnamo tudi drugo leto po setvi in potem še tretje leto. Takšno deteljišče bo trajalo 4 leta, daljša doba pa ni priporočljiva, ker se na vsa gola mesta naseli plevel.

—0—

IZ ŽIVLJENJA SVILOPREJKE

Preden se sviloprejka zabubi, poveča svojo težo 8000-krat, svojo velikost pa 30-krat. Vse to se zgodi v 30 dneh, kakšenkrat še prej. Sviloprejkina jajčeca se merijo na onče, ki predstavljajo težo 30 — 36 gramov. Pa se bo kdo vprašal: Zakaj ta razlika? Ali ni onča vedno enaka? To je odvisno od različnih vrst — pasem sviloprejk. Nekatere imajo debelejša jajčeca, druge drobnejša. V onči pa jih mora biti vedno približno enako, in sicer okoli 55.000.

ITALIJANSKI IZVOZ VINA

Lansko leto je Italija izvozila 2,2 milijona hl vina za skupno vsoto 26,8 milijarde lir. V primeru s prejšnjim letom se je izvoz količinsko povečal za 16%, po vrednosti pa za 14%, ker so bile cene nekoliko nižje.

Trgovci pravijo, da je bil uspeh na splošno dober, a da bi lahko bil še boljši. Italijanske izvoznike je prizadelo zlasti dejstvo, da so izgubili 1. mesto pri uvozu vina v Nemčijo, in sicer v korist Francije. Kljub temu ostane Nemčija za Italijo glavni izvozni trg vina.

A tudi Nemci hočejo izvažati svoje vino, in sicer ravno v Francijo in v Italijo. Nemci pravijo: kupujemo od vas precej stitsočev hl vina in zato je razumljivo, da morate tudi vi kupiti nekaj desetstisočev hl našega vina. To zahtevo so Nemci postavili na sestanku, katerega so imeli izvozniki Evropskega skupnega tržišča v Luksemburgu.

Italijanska vinska letina 1960

Po uradnih podatkih osrednjega statističnega urada je lanska letina grozdja znašala 85 milijonov stotov ali 16,3% manj kot prejšnje leto. Od tega grozdja je bilo pobanega 7,2 milijonov stotov, 77,8 milijonov stotov pa je bilo spremenjenega v vino. Tega je bilo 54,5 milijonov hl ali 18,2% manj kot l. 1959.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 2. aprila, ob 16.30 na Kontovelu, v ponedeljek, 3. aprila, ob 17. uri na Opčinah

Pavel Golia
»SNEGULJICA«

EVROPSKI PRIDELEK PŠENICE

V letu 1960 je zapadna Evropa z Jugoslavijo vred pridelala 388 milijonov stotov pšenice ali okoli 33 milijonov stotov manj kot prejšnje leto. Slabšo letino so imele: Italija za 14 milijonov stotov od skoraj 85 na 70 milijonov stotov, Španija od 48 na 35 in Francija od 116 na 108 milijonov stotov. Ostale države so pridelale več kot prejšnje leto.

Najslabša pa je bila žitna letina v Sovjetski zvezi. Po sedemletnem načrtu bi se moral pridelek dvigniti, a je padel za več kot 100 milijonov stotov v primeri s prejšnjim letom. To je hud udarec za Sovjetsko Rusijo, ker ne more zalagati drugih socialističnih držav, zlasti ne Kitajske, kjer je huda lakota. Ker ni pomoči iz Sov. zvez, je bila Kitajska prisiljena iskati pšenico na zahodu, predvsem v Kanadi in ZDA.

NAPAJANJE IN IZRABA KRME

Če ima žival priliko piti po mili volji, to se pravi, kadar je žejna, izrabi več in boljše krme, kot če je napojena ob določeni uri. Zato pa se taka žival tudi bolje razvija. To je zelo važno predvsem za mlade živali. Zato pa je vedno koristno, da uredimo samodelne napajalnike, ki omogočajo živini, da si po potrebi pije.

CESARSKI PIRH

V starih časih so tudi cesarje počastili z velikonočnimi pirhi.

»Peklenski stroj!« so zavpili dvorjani, ko je neznan oseba oddala pri vratih velik, pol metra visok pirh. Na lepo okrašen lupini iz čokolade so brali: »Nj. veličanstvu cesarju Francu Jožefu poklanja zvest podložnik«. Iz notranjosti jajca so pa prihajali neki čudni glasovi. Zato so poklicali topniške izvedence, da previdno preiščejo pirhasti peklenki stroj. Dva častnika, ki sta se hotela pogumno žrtvovati za vladarja, sta previdno odkršila lupino. Kar zleti ven papagaj, ki je začel neusmiljeno kričati najbolj žaljive psovke na račun cesarja. Ptič je letal po sobanah in venomer žalil cesarjevo osebo. Cesar si je bridko zapomnil tisto velikonočno voščilo.

V tej številki je zaradi pomanjkanja prostora odpadlo nadaljevanje romana »Strta srca«. Nadaljeval se bo redno s prihodnjo številko.

Uredništvo

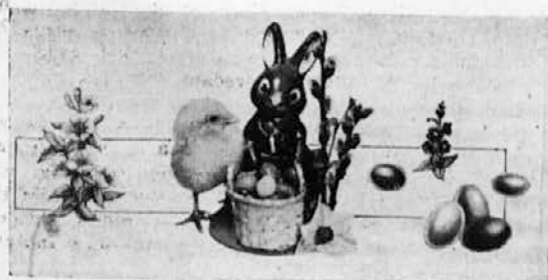
Rešitve križank z 12. strani

VELIKONOČNA KRIZANKA: 1. romanca; 7. kolar; 14. ataman; -k; 16. medena; 17. Borut; 18. kra; 20. Pegaz; 21. aker; 22. aromi; 24. mati; 25. rak; 26. Orinoko; 28. SOS; 29. br; 30. agitirati; 32. MK; -a; 33. Enej; -č; 34. Roza; -a; 36. ranar; 38. ker; 40. komet; 42. alat; 43. kanon; 45. laki; 46. ekonon; 47. kanali; 48. spol; 49. lepak; 51. cipa; 53. kosim; 55. nov; 56. vijak; -o; 57. Toš; -i; 59. raja; -a; 60. PP; 62. anatomija; 65. ud; 66. ara; 68. Alemani; 69. pre; 70. rosi; 72. elisa; 73. krom; 74. Istra; 76. eta; 77. orači; 78. tirani; -i; 80. Ovidij; 81. imeniki; 82. skokoma.

RAZSIRIMO SVOJ BESEDNI ZAKLAD: 1. Konstanten = stalen (a); 2. kolaboracija = sodelovanje (c); 3. impulziven = brez pomisleka (a); 4. oportun = prikladen (b); 5. impromptu = melodija brez pravil (b); 6. kriterij = merilo (d); 7. krep = kodrasta tkanina (b); 8. žargon = jezikovna posebnost (a); 9. kulanten = ustrežljiv (c); 10. lanolin = mazilo (b).

MALI OGLAS

Trgovina s čevlji in usnjem Žigon Ivan, Gorica, Piazza Vittoria št. 23 išče mlado dekle za uslužbenko v trgovini.

ŽENA IN DOM

Sladki recepti za veliko noč

MICKIN KOLAČ. Za 8 oseb: 8 beljakov, 30 dkg sladkorja, 15 dkg moke, 15 dkg masla, marelična mezga.

Iz 8 beljakov stolecite trd sneg. Med mešanjem dodajajte sladkor, potem moko in nazadnje raztopljeno maslo. V kolačnik položite z maslom namažan papir in nanj vlijite testo. Peče naj se 45 minut. Kolač naj se hladi več ur, šele potem ga razrežite vodoravno na več delov, vsakega namažite z marelično mezgo in zopet zložite drugega vrh drugega. Dva beljaka stepite v trd sneg, primešajte osminko kilograma sladkorja in vanilijeve sladkor in s tem namažite kolač. Dajte ga še nekaj časa v pečico, da se prevleka posuši in nekoliko obarva.

FIGOVCKI. 15 dkg fig, limonina lupinica, 8 dkg mandeljnov ali orehov, žlica ruma, 10 dkg sladkorja, kristalni sladkor za povaljanje.

Fige zmeljemo, mandeljne ali orehe sesekljamo, prav tako limonino lupinico. Dodamo rum. Primešamo še sladkor in vse prav tako ugnemo. Iz testa izoblikujemo kroglice, jih povaljamo v sladkorju in denemo v papirnate ovojkice ali jih zavijemo v pisan papir in postrežemo.

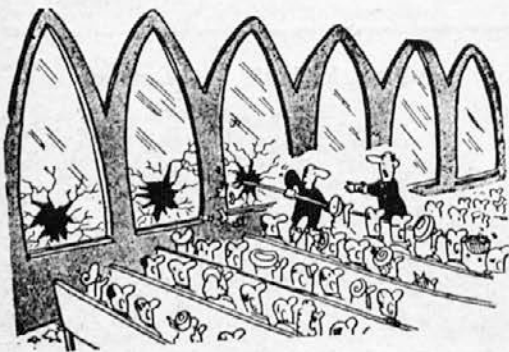
Razširimo svoj besedni zaklad

Večino izrazov, ki jih beremo ali slišimo, čisto tudi razumemo. Če pa jih hočemo sami uporabiti, opazimo, da jih poznamo nekam nedoločeno, megleno. Preizkusite enkrat, koliko vam je znan smisel naslednjih besed, s tem da izberete enega od štirih predlogov (A-D). Ocena: 9-10 pravih odgovorov: odlično, 7-8 prav dobro, 5-6 dobro.

KAJ POMENI?

1. KONSTANTEN: a) stalen, b) čvrst, c) dočlen, d) ustanovljen; 2. KOLABORACIJA: a) rušenje, b) uničenje, c) sodelovanje, d) odboj; 3. IMPULZIVEN: a) brez pomisleka, b) iznajdljiv, c) iz notranjega nagiba, d) nesluten; 4. OPORTUN: a) zajeten, b) prikladen, c) silen, d) potreben; 5. IMPROMPTU: a) nedokončano delo, b) melodija brez pravil, c) glasbena medigra, d) uvod v glasbo; 6. KRITERIJ: a) višek, b) razsodišče, c) ocena, d) merilo; 7. KREP: a) pivnik, b) kodrasta tkanina, c) rastlina za barvilo, d) nepremočljivo blago; 8. ZARGON: a) jezikovna posebnost, b) samozavest, c) naborek pri srajci, d) noša; 9. KULANTEN: a) gibljiv, b) sposoben, c) ustrežljiv, d) odločen; 10. LANOLIN: a) posebna ilovica, b) mazilo, c) laneno olje, d) mlečni sladkor.

Nekaj za smeh

O, moj Bog, dajte hitro sem... dajte!

SAH NA DEZELI

»Imaš kaj časa, Francelj?«
»Ne preveč, ker grem kopat. Zakaj vprašaš?«
»Z Janezom bi rada šahirala, pa nama en kmet manjka.«

PONOČI NA CESTI

Polica: »Kaj pa iščete tu z lučjo?«
Pešec. »Tiste bele črte, po katerih bi smel čez cesto.«

ZADETEK

Na tomboli sem zadel pištolo. Navzoči policaj mi jo je takoj zaplenil. Protestiral sem, toda čuvar javne varnosti mi je dejal: »Dovolj je, da ste zadel enkrat!«

CIMETOVE PALIČICE. 15 dkg moke, 6 dkg sladkorja, 6 dkg surovega masla ali margarine, 5 dkg zriiban in prepraženih mandeljnov, 1 rumenjaki, ¼ žličke zmletega cimeta, ščepec soli, sok pol limone.

Maščobo penasto umešamo, dodamo rumenjaki, sladkor in ostale dodatke. Testo denemo v vrečico za brizganje in nabrizgamo paličice na pomaščen pekač. Spečemo jih v nepretopli pečici.

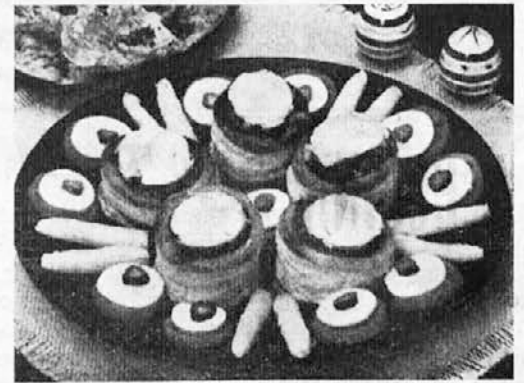
TORTA IZ OBLATOV. Zavitek kupljenih oblatov, 15 dkg surovega masla, 15 dkg sladkorja, 2 žlici kakaa, 2 žlici močne prave črne kave, 2 jajci.

Maslo, jajci in sladkor penasto umešamo. Dodamo postopoma kakao in kavo. S kremo namažemo oblate in torto sestavimo. Če želimo, jo lahko oblijemo s čokoladno glazuro. Torta mora biti nekaj časa na hladnem, da se krema strdi in se da lepo rezati. Pri rezanju pomakamo nož v vročo vodo.

Čokoladno glazuro napravimo iz 10 dkg čokolade, osminko kg sladkorja, 3 dkg surovega masla in osminko litra vode. Sladkor kuhamo z vodo tako dolgo, da se kapljica, ki jo primemo z dvema prstoma, potegne v nit. Čokolado zmeščamo in jo zmešamo s surovim maslom, oboje dodamo nekoliko ohlajenemu sladkorju in zmešamo.

LIMONINI KEKSI. 30 dkg moke, noževa konica pečilnega praška, ščepec soli, 10 dkg sladkorja, ½ zavitka vanilijinega sladkorja, 7 dkg maščobe, 1 jajce, 3 do 4 žlice mrzlega mleka, limonin sok in malo limonine lupinice.

Na desko ali v skledo presejemo moko, dodamo sladkor, sol, presejan pečilni prašek, vaniljin sladkor in maščobo. Maščobo razdrobimo v moko z nožem in jo z njo dobro premešamo. V tako pripravljeno mešanico moke in ostalega ubijemo še jajce,

dodamo drobno naribano limonino lupinico in sck ene limone. Z dodatkom mleka zamesimo iz vsega gladko testo. Limoninega soka in mleka ne smemo dati v testo hkrati, ker se mleko lahko zagriže.

Testo takoj razvaljamo za nožev rob na debelo in narežemo iz njega z zobčastim kolescem enako velike podolgovate kekse, ki jih spečemo na pomažanem pekaču. Pekač za to pecivo namažemo z voskom.

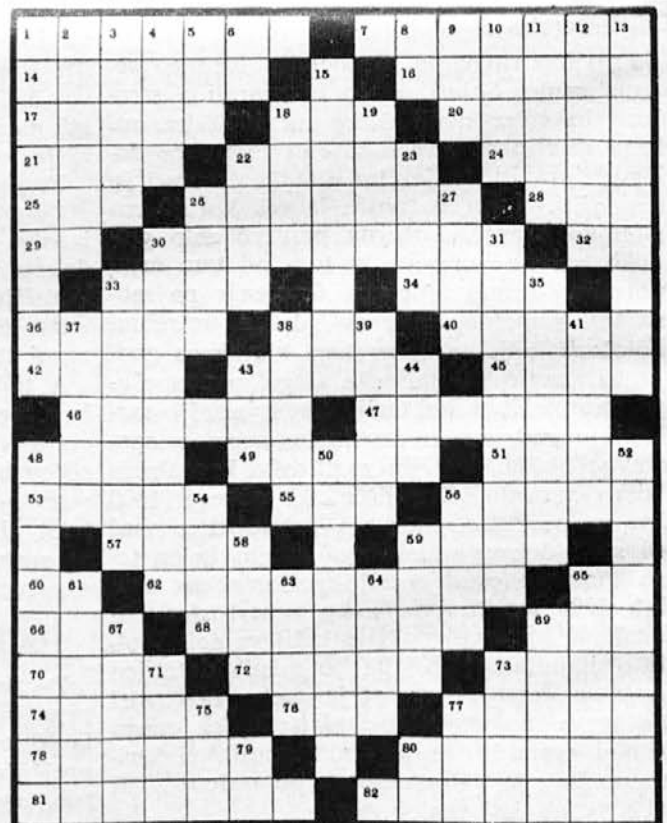
KOLAČ Z RUMOM. Za 8 oseb potrebujete 20 dkg moke, 1 dkg kvasa, 2 jajci, skodelico mleka, 7 dkg masla, 1 kavno žličko sladkorja, ½ litra sladkor-nega sirupa in 1 vinski kozarec ruma.

Moko vsipljite v skledo in naredite v sredi jamico. Kvas, ki je že vzhajal v mlačnem mleku, vlijte vanjo. V testo ubijte jajci, zmesite in tolčite 10 minut. Skledo pokrijte. Testo naj na toplem vzhaja, dokler ne naraste na dvojno količino. Takrat dodajte sladkor, sol in omeščano maslo. Narahlo ga mesite 5 minut, denite v dovolj velik pekač, da bo v zmerno topli pečici lahko še naraslo na dvojno količino. Dalje naj se peče v zelo vroči pečici, dokler se ne obarva rjavo. Kolač stresite iz modela šele, ko se ohladi. Ulijte čezenj gosto sladkorno raztopino, potem ko ste ji dodali rum.

Velikonočna križanka

Vodoravno: 1. vrsta pesmi; 7. seznam dni leta; 14. kozaški poglavar; 16. sladka; 17. slovansko moško ime; 18. ptičji glas; 20. bajeslovni konj; 21. angleška ploskovna mera; 22. prijeten okus (dvoj.); 24. roditeljica; 25. dvoživka; 26. reka v Južni Ameriki; 28. klic v pomoč; 29. znak za kemično prvino; 30. javno se zavzemati za neko stvar; 32. začetnici Martina Kačurja; 33. trojanski junak; 34. žensko ime; 36. zdravnik; 38. veznik; 40. zvezda repatica; 42. orodje (srbohrv.); 43. top; 45. opleški; 46. gospodar; 47. jarki; 48. slovnici pojem; 49. propagandno sredstvo; 51. ptica; 53. obedujem; 55. ni stvar; 56. spojno sredstvo; 57. oseba iz filma »Svet na Kajžarju«; 59. brezpravno ljudstvo; 60. Peter Pavlovič; 62. veda o človeškem telesu; 65. del telesa; 66. naplačilo; 68. izumrlo germansko plemo; 69. predpona za tvorbo presežnika; 70. padavina (dvoj.); 72. letalski vijak (tuj.); 73. kemična prvina; 74. polotok na Jadranu; 76. grška črka; 77. poljski delavci; 78. samodržci; 80. rimski pesnik; 81. seznam imen; 82. poskakujoč.

Navpično: 1. zdravilna rastlina; 2. ime več čeških kraljev; 3. oseba iz »Švejk«; 4. sibirski reka; 5. repni list; 6. kemični znak za cian; 8. električna merska enota; 9. skladnih oblik; 10. bolezenska oteklina nog; 11. francoski slikar impresionist; 12. raztelesovalec; 13. natančno proučiti; 15. dolgotrajen, stalen (tuj.); 18. zavarovan; 19. bog ljubezni; 22. starokrščanski filozof; 23. prvi letalec; 26. pripadnik mongolskega naroda; 27. zemljepisni pojem; 30. drugo ime za Malo Azijo; 31. osamljenje; 33. eno izmed gesel francoske revolucije; 35. tuje žensko ime;

37. mesto v Siriji; 38. gradivo; 39. del obleke; 41. skupina ljudi z isto nalogo; 43. primitivno orožje; 44. nikalnica v narečju; 48. pretirati, štediti; 50. uničiti, pokvariti; 52. visoka znanstvena ustanova; 54. vzdevek plemenitašinj v srednjeveški Italiji; 56. vežba (dvoj.); 58. dovtipi; 59. tuje žensko ime; 61. ne zahtevam; 63. mlado govedo; 64. gmota; 65. začaram; 67. vrtno cvetlice; 69. umetnostna galerija v Madridu; 71. azijska država; 73. zelo glasen vzklik; 75. ljubkovalna oblika ženskega imena; 77. srbohrv. kazalni zaimek; 79. reka v Rusiji; 80. ameriška kratica za »vse v redu«

ŠPORTNI PREGLED

Preporod evropskega tenisa

Te dni se bo v Montecarlu začelo znano teniško tekmovanje za 55. pokal princa iz Monaka. Sodelovalo bo 128 igralcev in med temi najdemo najbolj znane teniste Evrope, kot so Italijan Pietrangeli, Spanec Santana, Sved Lundquist, Anglež Wilson in Belgijec Brichant. Glavni favorit tekmovanja je brez dvoma mladi Italijan Pietrangeli, ki je najboljši evropski igralec.

Ko govorimo o tenisu, mislimo predvsem na dve pomembni tekmovanji: na svetovno znani turnir Wimbledon in na slavni Davisov pokal. Obe tekmovanji sta nekakšni neuradni svetovni prvenstvi.

Letos bo 52. tekmovanje Davisovega pokala, na katerem bodo skušali odvzeti Avstraliji častno svetinjno. To pa lahko uspe samo igralcem iz ZDA ali Italije, ker drugi niso še tako vigrani, da bi se lahko kosali z igralci omenjenih držav.

Ceprav ima to tekmovanje že polstoletno tradicijo, so doslej samo štiri države osvojile to najvišjo teniško trofejo. Te so: ZDA z 19 zmagami, Avstralija s 17, Anglija z 9 in Francija s 6 zmagami. V finalu pa so doslej sodelovali Američani 42-krat, Avstraleci 30-krat, Angleži 16-krat, Francozi 9-krat ter po enkrat Belgijci, Japonec in Italijani.

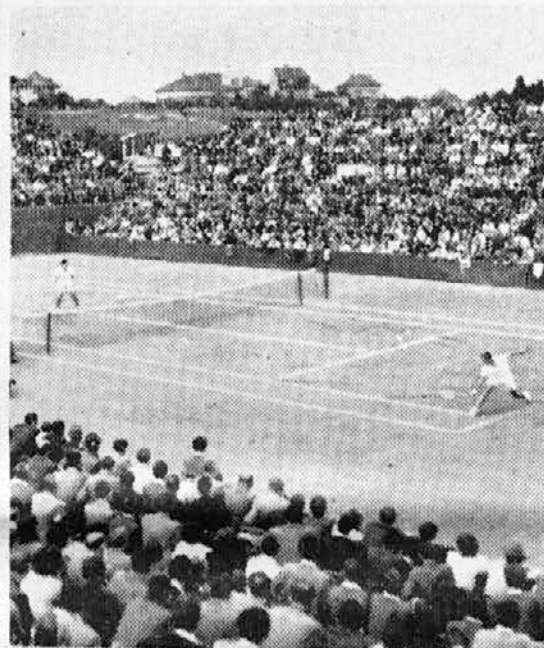
Lanske tekme za Davisov pokal so bile zelo zanimive in v polfinalu so se srečali Američani, zmagovalci ameriške skupine, in Italijani, evropski prvaki. Zmagali so Italijani (3:2) in ta senzacionalni ter hkrati nepričakovani uspeh je v nemajhnih meri prestrašil domačine (tekme so bile v Avstraliji). Ti so se zato dobro pripravili in tako je italijanska dvojica Pietrangeli - Sirola prav kmalu klonila. Mnogi časopisi so ob lepi zmagi Italije v Avstraliji začeli pisati, da to pomeni prerod evropskega tenisa in da se bodo povrnili časi iz leta 1927 do 1937, ko so francoski (Lacoste, Borotra in Cochet) in angleški (Perry, Austin in Hughes) tenisti zavzemali prva mesta na najvišjih položajih tenisa na svetu. Letos so Italijani glavni nasprotniki Avstralije. Poleg mladega in prefinjenega igralca Pietrangelija, močnega in odločnega velikana Sirole, vigranega Merla imajo Italijani še »starega« Gardinija in mladega Tacchinija. Za Neala Fraserja, Roda Lavera in Roya Emersona naloga ne bo zelo lahka, čeprav je večina strokovnjakov mnenja, da bo pokal tudi letos ostal na oddaljeni celini - Avstraliji. Letos bodo Američani zelo šibki. Izgubili so svoje najboljše igralce Barryja Mac Kaya in Earla Bucholza, ki sta sprejela ponudbo, da bi stopila v Kramerjevo poklicno skupino. Igralca sta dobila za ta prestop 50.000 dolarjev, kar je približno 31 milijonov lir. Bucholz, ki ima komaj 20 let, bo tako najmlajši član Kramerjeve skupine. Mac Kay je star 25 let. Glavni igralec ZDA bo letos Bernie Barten, ki resno misli na prvo mesto v Wimbledonu.

Po »zaslugi« Jacka Kramerja je amaterskih tenistov vedno manj. Kdo je pa Jack Kramer? To je znani »kralj profesionalnega tenisa«, ki se zelo prizadeva, da bi s svojo teniško skupino povečal svoje dohodke. Ko je spoznal, da se dosedanji način tekmovanja poklicnih igralcev ni izkazal kot zadostno privlačen, je prav kmalu spremenil taktiko. Lotil se je novačenja novih profesionalcev, in sicer ne več izmed vrhovne teniške elite iz Avstralije in ZDA, marveč tudi med vrhunskimi igralci »belega športa« v Evropi. Tako je v kratkem času pod vplivom zapeljivih ponudb nastala skupina mladih igralcev, kot so Spanec Gimeno, Danec Nielsen, Francoz Haillet in Anglež Davies. Upiral se je le Italijan Pietrangeli, čeprav so Kramerjeve ponudbe bile zelo laskave (40 milijonov lir). Ameriški tenis je tako doživel nov hud udarec, njegova kakovost je spet padla, vrste amaterskih igralcev bele žoge so se razredčile. Prepada med poklicnim in amaterskim tenisom se veča. Novinci, čeprav so sodili na vrh svetovne amaterske lestvice, so se zelo klavirno iz-

kazali. Njihovi porazi v tekmah »za dolarje« so pokazali, da še zdaleč niso dorasli izkušenim poklicnim mojstrom. Samo Spanec Gimeno se uspešno upira »velikanom« tenisa.

Kramerjeva najnovejša in največja zamisel je ustanovitev tekmovanja za »Kramerjev pokal«, ki bo povsem podobno tradicionalnim mednarodnim srečanjem za Davisov pokal, samo da bo namenjeno predvsem profesionalnim igralcem, dostopno pa bo tudi amaterjem. V začetku bodo namesto držav sodelovale samo štiri cone: Severna in Južna Amerika, Avstralija in Evropa. Pozneje pa se bo ta tekma razširila tudi na srečanja med zastopniki posameznih dežel.

Poklicni igralci so kot protitež mednarodni teniški amaterski federaciji osnovali tudi svojo zve-

Trifunović petič jugoslovanski prvak

V Zagrebu se je pred kratkim zaključilo 16. šahovsko prvenstvo Jugoslavije. Zmagal je 50-letni dr. Trifunović, ki je v zadnjih kolih ušel najnevarnejšemu tekmeču Pucu. Med njima je bila huda borba, ki se je končala v korist Trifunovića z razliko 1 same točke. Trifunović je tako že petič osvojil prvenstvo Jugoslavije. Čeprav ni igral s takim poletom kot njegovi tovariši, ni Trifunović niti enkrat bil poražen. Zmagal je osemkrat in dosegel enajst remijev. Z belimi figurami je dobil sedemkrat in remiziral samo dvakrat, s črnimi figurami pa vsega odločil zase samo z eno partijo, ostale pa remiziral.

Splošna sodba je, da je to bilo doslej najslabše šahovsko prvenstvo. Tega je kriva predvsem odsotnost devetkratnega državnega prvaka vele mojstra Gligorića, ki se je doslej udeležil vseh državnih prvenstev. Gligorić se je v zadnjem času udeležil preveč turnirjev v tujini in je zato zdaj precej utrujen.

Prvenstva se nista udeležila niti Matanović niti Ivkov.

Glavni favorit tekmovanja je bil Matulović, ki je s precejšnjo gotovostjo zmagal v turnirju, ki je bil v Nikšiću, na katerem so bili prisotni skoraj vsi udeleženci letošnjega državnega prvenstva. Matulović je s porazom proti Trifunoviću zgubil možnost, da osvoji prvenstvo.

z; osnovna finančna sredstva v znesku 22.000 dolarjev (približno 15 milijonov lir) pa so prispevali profesionalni igralci sami. Tekmovalcem bodo povrnili le dejanske stroške in tekmovanje bo torej odprto tudi amaterjem.

Ta »Kramerjev pokal« pomeni v bistvu izziv amaterskemu tenisu. Čeprav bo Davisov pokal še dolgo ostal najprivlačnejše mednarodno teniško tekmovanje, mu bo »Kramerjev pokal« nevarno za petami.

Poklicnih igralcev je vedno več, zasluški pa niso več takšni, kakršni so bili nekoč. Zdaj poklicni igralci zaslužijo letno največ 35 do 40 tisoč dolarjev (25 milijonov lir). Toda za to morajo igrati skoraj vsak večer v letu, in s to vsoto morajo kriti vse stroške.

Kdo je najboljši igralec tenisa na svetu? Strokovnjaki soglasno zatrjujejo, da je to Američan Pancho Gonzales, pravi virtuoz bele žoge. Lestvica najboljših tenistov na svetu je sledeča: 1. Pancho Gonzales (ZDA), 2. Ken Rosewall (Avstralija), 3. Lewis Hoad (Avstralija), 4. Frank Sedgman (Avstralija), 5. Ashley Cooper (Avstralija), 6. Mal Anderson (Avstralija), 7. Pancho Segura (Ekvador), 8. Tony Trabert (ZDA), 9. Neale Fraser (Avstralija), 1. amaterski igralec, 10. Alex Olmedo (Peru), 11. Rod Laver (Avstralija), 2. amaterski igralec, 12. Nicola Pietrangeli (Italija), 3. amaterski igralec, 13. Barry Mac Kay (ZDA), 14. Andrea Gimeno (Spanija) in 15. Luis Avala (Čile). Z lestvice je torej razvidno, da je najboljši amaterski igralec Avstralec Fraser šele na 9. mestu.

Romuni svetovni prvaki v rokometu

V Dortmundu so se končale tekme za svetovno prvenstvo v rokometu. Prvo mesto je osvojila Romunija, ki je v odločilnem srečanju odpravila v podaljških izbrano moštvo ČSR. Čehi so bili tehnično boljši, a Romuni so se odlikovali s svojo bojevitostjo in neutrudno streljali v vrata. Zmaga Romunov je povsem zaslužena. Ostala mesta so zasedle sledeče reprezentance: 2. ČSR, 3. Švedska, 4. Nemčija in 5. Danska.

Za Jugoslavijo se je svetovno prvenstvo končalo prehitro, čeprav sodijo »plavi« med osem najmočnejših ekip na svetu. Niso pa imeli sreče; izgubili so tekmo s svetovnimi prvaki Švedj in srečanje z Norvežani ter tako izpadli iz nadaljnega tekmovanja.

Zelo dobro je igral Puc. Kadarkoli igra za prvo mesto, je izredno bojevit in odločen. Povsem sta odpovedala Bertok in olimpijec Damjanović, ki je končal turnir na 13. mestu.

Jugoslovani so dobili tri nove mojstre. Minića, Marovića in Mihaljčiča.

Končna lestvica: 1. Trifunović (13,5), 2-4. Puc, Matulović in Udovčić (12,5), 5. Čirić (11,5), 6-9. Mihaljčičin, Marović, Minić in Rabar (11), 10. Bertok (10,5), 11. Karaklajić (10), 12. Sokolov (9,5), 13. Cuderman (9), 14-15. Sofrevski in Damjanović (8), 16. in 17. Stupica in Vošpernik (7,5), 18. Djantar (6,5), 19-20. Krstev in Suvaljić (3,5).

TEDENSKI KOLEDARČEK

2. aprila, nedelja: Velika noč
3. aprila, ponedeljek: Velikonočni ponedeljek
4. aprila, torek: Izidor
5. aprila, sreda: Vincencij
6. aprila, četrtek: Timotej
7. aprila, petek: Herman
8. aprila, sobota: Albert
9. aprila, nedelja: Bela nedelja, Tomaž
10. aprila, ponedeljek: Apolonij
11. aprila, torek: Leon Veliki
12. aprila, sreda: Lazar
13. aprila, četrtek: Ida
14. aprila, petek: Valerijan
15. aprila, sobota: Helena

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

RADIO TRST A

o NEDELJA, 2. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Velikonočni čudež«, velikonočna pravljica (Zdravko Oevirk), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.45 Zbor »Jacobus Gallus«; 17.00 »Velika noč 1833«, radijska drama (Mihael Jeras), igrajo člani RO; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Jezus je na Velikonočno jutro zgodaj vstal« (Marija Tomazin); 22.00 Nedelja v športu.

o PONEDELJEK, 3. aprila, ob: 9.10 Škedenjski zbor; 9.30 Ilustrirano predavanje — Tone Penko: »Rajčice«; 11.00 Franc Orožen: »Velikonočna pisanica«; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Ljubljanski vokalni kvartet; 16.00 »Sole življenja«, slike iz pisateljeve avtobiografije (Branislav Nušič - Davorin Ravljen - Modest Sancin), igrajo člani SG v Trstu; 18.00 Ita-

lijansčina po radiu; 18.30 Mladi solisti; 19.00 »Vstajenje v sodobni slovenski liriki« (V. Beličič); 20.00 Športna tribuna; 20.30 Luigi in Federico Ricci: Izbor iz opere »Crispino e la comare«.

o TOREK, 4. aprila, ob: 18.00 Radijska univerza — Mario Kalin: Industrija čistoče: »Zgodovina mlarstva«; 19.00 Pisani balončki; 21.00 Tvoronica sanj — Obzornik filmskega sveta; 21.30 Koncert sopranistke Sonje Hočevar, pri klavirju Zdenka Lukec-Carjeva — Novak: Moravske ljudske pesmi, A'abjev: Ko biló mi je štirinajst let; 22.00 Sprehodi po antičnih rajih — Alojz Rebula: »Tibul — pesnik miru in ljubezni«.

o SREDA, 5. aprila, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 20.30 Avtor tromesečja — Italo Svevo: »Tat v hiš'a«, drama v štirih dej. (Martin Jevnikar), igrajo člani RO.

o ČETRTEK, 6. aprila, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: »Clovek in okolje«: Clovek in njegovo fizično okolje; 19.00 Širimo obzorja — Rado Bednarik: Slike iz goriške preteklosti: »Med krepilji orla in leva«; 20.30 Simfonični koncert orkestra

Tržaške filharmonije. Približno ob 21.15 Književnost: »Saverio Strati in njegov roman Mani vuote« (Josip Tavčar). Približno ob 22.15 Umetnost — Mirko Javornik: »Kulturno pismo iz Washingtona«.

o PETEK, 7. aprila, ob: 18.00 Italijansčina po radiu; 18.30 Rimski Korsakov: »Festival v Bagdadu« in »Morje«, iz simfonične suite op. 35 »Sheherazada«, Grieg: Norveški plesi, op. 35; 19.00 Šola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: »Vzgoja staršev — zahteva sodobnih pedagogov in psihologov«; 22.00 Obletnica tedna — Mario Kalin: »Kemik Robert Bunsen, ob 150-letnici rojstva«; 22.15 Srečanja s slavnimi glasbeniki: »Arturo Benedetti Michelangeli«.

o SOBOTA, 8. aprila, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Otok in Struga«, drama v 4 dej. (Ivan Tavčar - Peter Marinc), igrajo člani RO; 18.00 Radijska univerza — Stanko Janežič: »Deset stoletij ruske duhovnosti«: »Ob zarji ruskega krščanstva«; 18.30 Kozina: Davn'na, Povia: Rapsodija za veliki orkester, Premrl: Scherzo; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Korotan; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TRGOVINA JESTVIN

RUDI BIDOVEC

TRST - UL. GENOVA 13 - Tel. 37-700

želi vesele praznike vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem!

ZNANA GOSTILNA IN TOBAKARNA

KRALJ

TREBČE - Telefon 21-170

vošči vesele praznike in se priporoča

trgovcih in trdkah

kupujte pri

ki oglašajo v
NOVEM LISTU!

ELEKTROINSTALACIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST - Ul. Miramare 29 - Tel. 29-322

Popolna oprema za električne kuhinje, lesenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike - Vsakovrstna popravila in naročila!

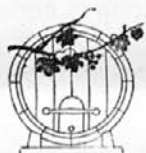
GOSTILNA

Vesele velikonočne praznike

Furlan

REPENTABOR

Telefon 21-360

Pristna domača vina in izborna kuhinja!

TRGOVINA JESTVIN

Gruden Josip

DEVIN - Tel. 20-205

vošči vsem odjemalcem veselo veliko noč.

GOSTILNA

OPČINE

Emilija Sosič - Vremec

Veselo veliko noč

TRGOVINA JESTVIN

URDIH ALBERT

TRST - Ul. F. Severc 165 - Tel. 55-618

želi vsem prijateljem veselo veliko noč

GOSTILNA

SIMONIČ

OPČINE - NARODNA ul. 39 - Tel. 21-053

želi vesele velikonočne praznike vsem cenjenim gostom!

Veselo veliko noč

želi cenjenim odjemalcem

PEKARNA IN TRGOVINA JESTVIN

ZORA ČOK

OPČINE

NARODNA ULICA 57/63 - Telefon 21-046

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR JOSIP

Opčine

Narodna ulica 42

Telefon 21-026

vošči cenjenim odjemalcem veselo veliko noč

URARNA IN ZLATARNA

Vesele praznike

Anton

MALALAN

TRGOVINA S ČEVLJI

Marcel

OPČINE - Proseška 18
Telefon 21-465

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

OPČINE - Narodna ul. 77 - Tel. 21-034

DANEU CELESTIN

želi vesele velikonočne praznike!

ZALOGA VSAKOVRSNEGA

STAVBNEGA MATERIALA

DANEU ALOJZIJ

Opčine - Proseška ul. 13 - Tel. 21-044

ZALOGA GORIVA

NA DROBNO IN DEBELO

VETRIH IVAN

GORICA - Ulica Lantieri 5 - Tel. 25-27

PODJETJE

ČUK

GORICA - CORSO VERDI 54 - Tel. 21-60

GORICA - Trg CAVOUR 9 - Tel. 35-36

Kmečka banka

Ustanovljena 9. 3. 1909

GORICA - ULICA MORELLI 14

Telefon števil. 22-06

KAVARNA

KAVARNA

Bratuž

GORICA - UL. MAMELI 4 - TELEF. 34-78

NAJLEPŠE CVETLICE DOBITE PRI

„IVANKI“

TRST - Ul. Dell'Istria 17 - Telefon 95-052

TRGOVINA
Z JESTVINAMI**Milan Bevk**

TRST - Ul. D'Annunzio 9

Telefon 41-572

Kerže

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

TRST - Trg S. Giovanni 1 - Telef. 35-019

Emajlrani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike

PRODAJA TUDI NA OBROKE

TRGOVINA JESTVIN

Gregori

TRST - Ul. D'Alviano 86 - Tel. 94-404

želi cenjenim odjemalcem vesele praznike

M L E K A R N A

Telef. 94-489

Kariš

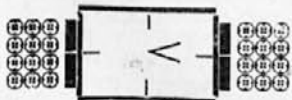
TRST - Ulica S. Marco 40

vošči cenjenim odjemalcem vesele praznike

URARNA IN ZLATARNA

Mikolj

TRST - Campo S. GIACOMO 3 - Tel. 95-881

Bogata izbira švicarskih ur in lično izdelane zlatnine

KROJAČNICA

Lado Premru

TRST - Ul. GINNASTICA 35-I - Tel. 45-447

želi vesele velikonočne praznike!

ZNANO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

Kanobel Medardi

TRST - Ul. Ghirlandaio 42 - Tel. 90-812

želi vesele praznike

G O S T I L N A

Ostrouška

TRST - Ul. S. Nicolo 1 - Tel. 37-918

TRGOVINA IN DELAVNICA CEVLJEV

GEC ROJAN, Trg tra i Rivi 2
Telefon 31-198

vošči cenjenim odjemalcem vesele praznike!

Vesele praznike vsem znancem in prijateljem

ZALOGA DRV IN PREMOGA

Anton Floridan

TRST - Ulica RICCI 4 - Tel. 95-714

Vesele praznike želi vsem odjemalcem

TRGOVINA JESTVIN

Gregorič Marij

TRST - Ul. Torrebianca 43 - Telef. 24-004

Andrej Bolko mr. ph.

FARMACEVTSKI PROIZVODI

IN KEMIKALIJE

T R S T - ULICA TORREBIANCA 21-II

IMPORT EXPORT Telefon 31-315

ZNANI TAPETNIK

Pahor Marij

TRST - UL. S. ANASTASIO 12, tel. 61-218

Sprejema vsakovrstna naročila in popravila

MIRODILNICA

ČEKET

TRST - UL. SOLITARIO 11 - Tel. 95-442

želi odjemalcem vesele velikonočne praznike

tiskarna

»graphis«

t r s t

ulica s. frančiška 20

telefon 29-477

Vam hitro, solidno, poceni in lično izdelava kakršnokoli tiskovino (poročna oznanila, voščila, posetnice, pisemski papir itd.)

RIBARNICA

Pertot Marčela

TRST - BARKOVLJE - Ul. Perarolo 2

Telefon 28-415 - želi vsem vesele praznike!

PODJETJE **VLADO ŠVARA**Elektromehanična delavnica
za avtomobile in motocikle

TRST - Ulica GIULIA 28 - Telef. 96-742

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN TKANINAMI**Franc Udovič**

T R S T - Ul. MAZZINI 46 - Tel. 94-553

TRG PONTEROSSO 5 - Telefon 29-636

želi cenjenim odjemalcem tu in onstran
meje vesele praznike!

Želite dobro hrano? GOSTILNA

„AL GAMBERO“

TRST - Ulica Udine 37 - Tel. 24-938

Vam bo gotovo ustregla!

KROJAŠKA DELAVNICA
ZA DAME IN GOSPODE**Stanislav Košuta**

VIA D'ANNUNZIO 11 - Telefon 95-498

BANK**BANCA DI CREDITO DI TRIESTE**

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 800.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEFON št. 38-101

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

VISTA

TRST

VIA CARDUCCI 15

Telefon 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, toplotomerov in fotografskega materiala

44

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eP
o
t
vn
e
z
n
a
n
oSamuel
ScowillMiki
Muster

379. Stric Tom je priplaval k splavu in ni nikomur dovolil, da bi mu pomagal. Sam se je skobacal iz vode in ves razžarjen od veselja skrnil v pest stisnjeni roki za hrbet. »Katero roko? Levo ali desno?« je vprašal profesorja z otroško igro, v kateri je dal duška svoji radosti. Profesor se je odločil za levico. Stric Tom je razklenil pest.

380. V njegovi dlani se je zasvetil droben predmet. Profesor je presenečeno vzkliknil in ga previdno vzel v roke. Bil je majhen zlat kipec, drobna, preprosta, a z umetniškim občutkom izdelana zlata človeška figura z dvema dragina kamnoma namesto oči. »Čudovito!« je veselo hvalil profesor prvo najdbo iz inkovske davnine.

381. Veseli in poplačani za ves trud so se raziskovalci odpeljali na breg. Stric Tom je razigrano obljubljal, da bo skuhal slavnostno večerjo in v počastitev svoje najdbe uveljavil vse svoje kuharske spretnosti. Peggy je zato ostala brez dela in je pozornost posvetila profesorju. Učenjak se je še vedno ukvarjal s kipcem.

382. Profesor Grey je položil dragoceni kipec predse in ga začel prerinovati v skicirko. Tudi Peggy, ki je doma v šoli slovela za dobro risarko, si je poiskala papir in svinčnik ter začela skrivaj, malce sramežljivo risati kipec od strani. Ko je končala, je pokazala risbo profesorju. »Kar dobro, kar dobro!« je ocenil njeno delo.

383. Tako je Peggy naslednje jutro stopila na splav s skicirko in svinčnikom. Profesor je bil odločil, da mu bo pomagala. Risala bo predmete, ki jih bodo potapljači dvignili, in obenem zapisovala natančno lego, kjer so jih našli. Bila je vesela in zadovoljna, da bo tudi pri znanstvenem delu odprave lahko koristno pomagala.

384. Tisti dan je bila raziskovalcem sreča naklonjena tako nenavadno, kot da bi jih hotela poplačati za vse zastonjske napore prejšnjega dne. Drug za drugim so se zbirali na splavu drobni okrasni predmeti in nakit. V dragocenih kovinah, bogato okrašenih z dragulji, raziskovalci niso gledali bajne vrednosti, ampak neprecenljiv znanstveni pomen.

385. Jim je zaverovano božal prekrasne najdbe, opazoval vrezane ornamente in vzklikal: »Kako lepo, kakšne umetnine!« Se Hen, ki je tako malokdaj kazal svoja čustva, je žarel od ponosa, ko je mlademu prijatelju zatrjeval: »Vse to je delo mojih davnih prednikov!« Profesor pa je risal, pisal in v mislih že sestavljal znanstveno razpravo.

386. V opoldanskem oddihu so si raziskovalci svoje najdbe še bolj podrobno ogledovali. Peggy se je seveda najbolj zanimala za nakit. Obračala je v rokah težke zlate zapestnice in premišljala o davnih lepoticah, ki so se krasile z njimi. Najbolj ji je ugajal čelni nakit, nekakšen diadem. Ni se mogla premagati: položila si ga je na lase.

387. Poiskala je svoje ogledalce in se pogledala vanj. »Moje spoštovanje, visoka princesa!« jo je pri tem prijetnem opravilu zmotil vedri Petrov glas. »Vas smem povabiti na sprehod?« — »Princesa mora še pomiti posodo,« se je v zadregi nasmejala in položila nakit k drugim najdbam. Kmalu so bili pripravljeni na vrnitev k vodi.